

ANDREA LLUKANI

ANANIA DHE SAFIRA

(Ti nuk ke gënjyer njerëzit, por Perëndinë!)

Botimet “Trifon Xhagjika”

Tiranë, 2010

Njëherë, një kërmill u ngjit në majën më të lartë të një shkëmbi. Një shqiponjë e pa dhe u çudit. Si është e mundur thotë, që një kërmill të ngjitet kaq lart? E kërmilli ia ktheu përgjigjen: **“Duke u jargavitur dhe duke u lëpirë pas shkëmbit”**. Në ditët që jetojmë vëmë re shpesh disa “kërminj” (njerëz të paaftë) të ngjiten në majat më të larta, në poste, vetëm duke u lëpirë. Dhe është fatkeqësi kur sheh njerëz të tjerë me vështirim shqiponje, duke qëndruar të zhgënjyer dhe të mënjanuar.

Redaktor: **prof. em. dr. Pavli Haxhillazi**
Recensues: **dr. Moikom Zeqo**

Në ballinë: Inkuizicioni, i cili është krijuar në fund të shek. XII për të gjykuar heretikët dhe vjedhësit e pasurisë kishtare.

PARATHËNIE

I nderuar lexues! Libri që mbani ndër duar “Anania dhe Safira” përmban pjesë të shkurtra nga Shkrimi i Shenjtë, me komentet përkatëse, të cilat flasin kryesisht *Për Jerosilinë*. Pjesët nga Shkrimi i Shenjtë janë me shkronja kursive dhe në vijim është komenti i tyre. Jerosilia është vjedhja e sendeve të shenjta. Quhet vjedhës i sendeve të shenjta ai që përvetëson ato që janë përkushtuar për adhurimin hyjnor. Etërit e kishës e denojnë fenomenin e jerosilisë. Sipas kanonit 8 të Grigorit të Nisës “Ndëshkimi për sakrilegjin (vjedhja e gjërave kushtuar Perëndisë) në Dhiatën e Vjetër konsiderohej e barabartë me vrasje). Ndryshimi ndërmjet jerosilisë dhe vjedhjes është se: me anën e vjedhjes personi vepron me qëllim që të bëjë të tijën sendin e tjetrit, ndërsa me anën e jerosilisë ai përvetëson gjërat që janë përkushtuar për adhurimin hyjnor. Kanoni 73 Apostolik thotë: “Në qoftë se dikush kapet duke përdorur për veten e tij një enë të artë ose të argjendtë që është e shenjtëruar, ose një rrobë të tillë, duhet të aforizohet”.

Gjithashtu Vasili i Madh me anën e kanonit 61 na këshillon: “Një person që ka vjedhur diçka dhe pendohet, do të jetë subjekt për një vit pendesë në qoftë se e pranon fajin e tij dhe dy vjet në

qoftë se ai është diktuar”. Sakrilegji vihet në pendesë më pak se shkëlja e kurorës, sipas Grigorit të Nisës (kanoni 30) dhe personi aforizohet deri në tre vjet. Kanoni 34 i Sinodit të Kartagjenës thekson: “Asnjë pronë e kishës apo diçka që i përket kishës nuk mund të shitet pa pasur një arsye serioze për këtë. Në qoftë se ka një arsye të tillë, vendimi për shitje merret nga Mitropoliti dhe këshilli i episkopëve”. Kanoni 15 i Sinodit të Akirës së Galatisë thotë: “Kur një prift shet gjëra që i përkasin Kishës në mungesë të Episkopit, këto i duhen kthyer Kishës. I takon Episkopit të zgjedhë në qoftë se do ta paguajë blerësin ose jo, sepse shpesh janë shitur për më shumë se sa janë blerë”.

Joan Kreshmori me anën e kanonit 27 na këshillon: “Një hajdut që pendohet vullnetarisht, duhet të aforizohet për 49 ditë, por një që diktohet, duhet të aforizohet deri në gjashtë muaj, duke kreshmuar me *kserofagi* (bukë thatë) pas orës nëntë dhe duke bërë 100 metani në ditë”. Ndërsa me anën e kanonit 28 thekson: “Një burrë që ka vjedhur gjëra për të cilat meritohet ndëshkim kapital, nuk mund të bëhet prift dhe në qoftë se një prift vepron kështu, ai duhet çirotonisur”. Sinodi i Kartagjenës me anën e kanonit 40 na mëson: “Një person i varfër që bëhet klerik dhe pastaj fiton një pasuri të madhe ose ndonjë pronë tjetër, por nuk ia jep kishës duhet të çirotoniset, po të mos i ketë marrë nga të afërmit ose t’i ketë marrë dhuratë. Por, edhe në këtë rast duhet t’i japë diçka kishës. Në qoftë se vepron kështu, por më vonë ndërron mendje, duhet çirotonisur”. Gjithashtu kanoni 41 thotë: “Priftërinjtë nuk duhet të shesin asnjë pronësi të enorisë pa lejen e episkopit të tyre. Episkopët nuk mund të veprojnë kështu pa dijeninë e Sinodit ose të priftërinjve të tyre”.

Vasili i Madh me anën e kanonit 89 thotë se kisha duhet pastruar nga vjedhësit: “Meqë shumë njerëz që janë bërë klerikë, kanë qenë të padenjë ose disa u bënë klerikë vetëm për të evituar shërbimin ushtarak, Shën Vasili rinovon kanonin që thotë se një person duhet të shqyrtohet para se të bëhet klerik me qëllim që të pastrohet shtëpia e Perëndisë”. Ndërsa kanoni 84 përcakton pendesën: “Për të gjitha këto pendesa dhe kohët e caktuara, gjëja e rëndësishme është pendimi (në qoftë se dikush pendohet me gëzim, pendesa mund të ulet, në qoftë se jo, ajo mund të shtohet). Në qoftë se një person nuk e ndryshon udhën e jetës së tij, ne nuk mund ta ndihmojmë”. Gjithashtu Vasili i Madh me anën e kanonit 85 këshillon si duhet të veprojnë etërit shpirtërorë: “Etërit shpirtërorë duhet t’i marrin këto çështje seriozisht, sepse në qoftë se Perëndia i braktis njerëzit e tij, për hir të mënyrave të tyre të mëkatshme, ne duhet të mësojmë prej kësaj. Ne duhet të kundërshtojmë mëkatet e tyre ditë e natë, publikisht dhe privatisht, dhe ne duhet të lutemi për ta. Por, në qoftë se s’kemi mundësi t’i shpëtojmë, duhet të shpëtojmë veten prej mallkimit”.

Pasuria kishtare grumbullohet me anën e donacioneve që ofrojnë besimtarët dhe organizmat e ndryshëm. Gjithashtu përfitohet me anën e trashëgimisë dhe të testamenteve. Pasuria kishtare shërben për funksionimin normal të kishës. Zotërues i pasurisë kishtare është vetë Perëndia (Letra e parë Korintasve 10, 26). Sipas kanoneve të shenjta administratorët e pasurisë kishtare duhet ta ruajnë atë me ndershmëri dhe të mos e shpërdorojnë për qëllime të tjera. Në kishën e hershme administratorë të pasurisë kishtare qenë apostujt (Veprat e Apostujve 2, 44-45). Pas vdekjes së apostujve me administrimin e pasurisë kishtare filluan të merren episkopët. Sipas kanonit 40 apostolik dhe kanonit 25 të Sinodit të

Antiokisë episkopi është përgjegjës për pasurinë kishtare. Episkopi si udhëheqës shpirtëror i grigjës ka përgjegjësi për çdo shpirt besimtar dhe kujdeset për të. Teofili i Aleksandrisë me anën e kanonit 11 thekson se nga lekët e kishës do të përfitojnë të varfërit, të vejat dhe jetimët: “Të vetë dhe të vejat, të varfërit dhe vizitorët do të gëzojnë çdo ndihmë e lehtësi që mund t’u sigurojë Kisha....”.

I nderuar lexues! Këto qenë mendimet e etërve të kishës në lidhje me jerosilinë. Me botimin e librit “Anania dhe Safira” (Ti nuk ke gënjyer njerëzit, por Perëndinë) nuk dua të lëndoj dikë dhe nuk dëshiroj të hakmerrem ndaj dikujt, por vetëm dua të dënoj fenomenin e jerosilisë. Shpresoj se ky libër modest do të shërbejë për të ndriçuar shpirtat e besmirëve ortodoksë, të cilët ndonëse në rrethana të vështira jetësore vazhdojnë të japin donacione për shtimin e pasurisë kishtare, por ato përvetësohen nga njerëz të pandershëm.

KREU I PARË

ANANIA DHE SAFIRA

(Veprat e Apostujve 5, 1-11)

1 Kurse një farë burri, me emër Anania, me gruan e vet Safira, shiti një arë, 2 por mbajti për vete një pjesë të parave, me miratimin e gruas, dhe e çoi mbetjen te këmbët e apostujve. 3 Por Pjetri i tha: “Anania, pse Satani ta mbushi zemrën që të gënjesh Frymën e Shenjtë dhe të mbash një pjesë të çmimit të arës? 4 Po të mbetej e pashitur, a nuk do të ngelte e jotja? Dhe ato që more nga shitja a nuk ishin vallë në dispozicionin tënd? Pse e shtive në zemër këtë gjë? Ti nuk ke gënjyer njerëzit, por Perëndinë!”. 5 Kur i dëgjoi këto fjalë, Anania ra përtokë dhe dha shpirt. Dhe një frikë e madhe i zuri të gjithë ata që i dëgjuan këto gjëra. 6 Atëherë u ngritën disa të rinj, e mbështollën, e mbartën jashtë dhe e varrosën. 7 Dhe afërsisht tre orë më vonë hyri dhe gruaja e tij, e cila nuk dinte ç`kishte ndodhur. 8 Dhe Pjetri i drejtoi fjalën, duke thënë: “Më thuaj, a e shitët arën për kaq?”. Dhe ajo u përgjigj: “Po, për aq”. 9 Atëherë Pjetri i tha: “Pse u morët vesh që ta tundoni Frymën e Zotit? Ja, këmbët e atyre që e varrosën burrin tënd janë në prag të derës dhe do të të mbartin jashtë edhe ty!”. 10 Në moment ajo ra te këmbët e tij dhe dha shpirt. Dhe të rinjtë,

si hynë, e gjetën të vdekur, e mbartën jashtë dhe e varrosën pranë burrit të saj. 11 Kështu një frikë e madhe e zuri gjithë kishën dhe gjithë ata që i dëgjonin këto gjëra.

-Anania, me gruan e vet Safira. Një çift judejsh, Anania dhe gruaja e tij Safira shitën një pronë. Emri Anania rrjedh nga hebraishtja Hananniah dhe do të thotë Perëndia është kujdestar. Safira do të thotë e bukura.

-Mbajti për vete një pjesë të parave. Anania me dijeninë e gruas së tij Safirës, një pjesë të parave që mori nga shitja e pronës, i fshehu për nevojat e familjes, ndërsa pjesën tjetër ua dha apostujve që të përballonin nevojat e bashkësisë së parë kristiane (Veprat 4, 34-35). Plani i mashtrimit u ruajt i fshehtë prej njerëzve, por u zbulua nga Perëndia. U zbulua gënjeshtria, u zbulua marrëveshja e fshehtë që patën bërë Anania dhe Safira dhe menjëherë erdhi dënimi i merituar.

-E çoi mbetjen te këmbët e apostujve. Anania dhe Safira e shitën pronën me vullnetin e tyre të lirë, prandaj duhet të tregonin çmimin e shitjes dhe gjithë paratë e fituara duhej t'ua jepnin apostujve. Duket qartë se Anania dhe Safira shitjen e pronës e bënë për tu dukur dhe për tu vlerësuar nga kisha.

-Anania, pse Satani ta mbushi zemrën. Pjetri flet në emër të apostujve duke dënuar hipokrizinë e Ananias. Nuk është apostull Pjetri ai që jep dënimin, por Perëndia. Me anën e dy pyetjeve ai vërteton se veprimi i tij ishte satanik. A nuk ishte Satanai ai që tundoi Jezusin? (Marku 1, 13). Satanai ndikoi tek Juda të tradhëtonte Krishtin (Luka 23, 3), ndërsa tashmë e shohim të zotërojë zemrën e Ananias.

-Ti nuk ke gënjyer njerëzit, por Perëndinë! Anania është përgjegjës për veprimin e tij. Atë nuk e detyroi njeri që ta shiste pronën, por mund ta mbante dhe ta gëzonte lirisht atë pa kushte. Paratë e fituara nga shitja e pronës ai ua dha apostujve për të përballuar nevojat e bashkësisë. Këtë vepër bamirëse Anania nuk e bëri nga dashuria, sepse dashuria e Perëndisë nuk e pranon gënjeshtëri. Anania ka mëkatuar me paramendim.

-Anania ra përtokë dhe dha shpirt. Me anën e kësaj fraze Pjetri thekson ndëshkimin e Perëndisë. Anania ra përtokë dhe dha shpirt pa asnjë mundësi pendimi dhe faljeje. Në këtë rast kemi ndëshkimin hyjnor (εἰς τὴν ὀργάνην) të Perëndisë.

-U ngritën disa të rinj, e mbështollën, e mbartën jashtë dhe e varrosën. Luka nuk përshkruan hollësitë e varrimit të Ananias, por thotë se disa të rinj e mbështollën atë me savenë dhe e vunë në varr. Askush nuk interesohet më tej për atë që gënjeu Perëndinë. E njëjta gjë ka ndodhur edhe me Judën (Veprat 1, 18).

-Tre orë më vonë hyri dhe gruaja e tij. Safira hyri në shtëpi tre orë pas vdekjes së Ananias dhe nuk dinte asgjë për rrethanat e vdekjes së të shoqit. Luka nuk e sqaron përse apostujt qëndruan në shtëpi edhe tre orë pas vdekjes së Ananias?

-Më thuaj, a e shitët arën për kaq? Me anën e kësaj pyetjeje Pjetri i jep mundësi Safirës të ndreqë gabimin, të ndërgjegjësohet dhe të pendohet.

-Ajo u përgjigj: “Po, për aq”. Safira e gënjeu Pjetrin. Hipokrizia e saj ndaj kishës është hipokrizi ndaj frymës (ἁγία πνεύματι).

-Këmbët e atyre që e varrosën burrin tënd janë në prag të derës. Me anën e kësaj fraze Pjetri i kujtoi Safirës fatin që e priste, ndëshkimin hyjnor të Perëndisë.

-Në moment ajo ra te këmbët e tij dhe dha shpirt. Safira ra në këmbët e Pjetrit dhe dha shpirt. Nuk ishte Pjetri ai që vendosi për dënimin, por Perëndia. Më frazën *ra te këmbët e tij* Luka thekson fuqinë që ka Pjetri me anën e frymës. Të rinjtë, që sapo qenë kthyer nga varrimi i Ananias, e gjetën Safirën të vdekur. Atëherë e morën dhe e varrosën pranë burrit të saj. Pësimi i tyre u bë mësim për të tjerët.

-Një frikë e madhe e zuri gjithë kishën. Në këtë rast fjala kishë (ἀσπύρα) përdoret për herë të parë tek Veprat e Apostujve dhe nënkupton bashkësinë e parë kristjane të Jeruzalemit. Anëtarët e kishës quhen ata që besojnë (Veprat 2, 44), besimtarët (Veprat 4, 32), vëllezërit (Veprat 1, 15), të vetët (Veprat 4, 23) dhe së fundmi të krishterët (Veprat 11, 26).

-Një frikë e madhe e zuri gjithë kishën. Ndëshkimi hyjnor i Ananias dhe Safirës shkaktoi frikë të madhe në bashkësinë e parë kristiane të Jeruzalemit. Gjithë anëtarët e kishës u njoftuan për ndëshkimin e tyre.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë mëkati bënë Anania dhe Safira?
- Me çfarë fjalësh iu drejtua Pjetri Ananisë?
- Përse u ndëshkuan ata?
- Përse Perëndia nuk u dha një mundësi që të pendohen?
- Përse u frikësuan anëtarët e kishës?
- Në kohën e sotme a ka njerëz që veprojnë si Anania?

MBAJTJA E SË SHTUNËS

(Matheu 12, 1-8, Marku 2, 23-28, Lluka 6, 1-5)

1 Në atë kohë, Jisui shkante një të shtunë përmes të mbjellave; dishepujt e Tij i kishte marrë uria dhe filluan të këpusnin kallinj e të hanin. 2 Kur farisenjtë e panë këtë, i thanë: “Ja, dishepujt e Tu po bëjnë atë që nuk e lejon ligji të shtunën.” 3 Por Ai u tha: “A nuk e paskeni lexuar ç’bëri Davidi kur e mori uria atë dhe ata që e shoqëronin? 4 A nuk e paskeni lexuar që ai hyri në shtëpinë e Perëndisë dhe hëngri bukët e përkushtimit, të cilat nuk i lejohej t’i hante as ai, as ata që ishin me të, me përjashtim vetëm të priftërinjve? 5 A nuk e paskeni lexuar në Ligj që të shtunave në tempull priftërinjtë e përdhosin këtë ditë, dhe megjithatë janë pa faj? 6 Por po ju them, që këtu ka një më të madh se tempulli. 7 Po ta dinit ç’do të thotë: Dua mëshirë dhe jo flijim, nuk do t’i kishit dënuar të pafajshmit. 8 Sepse Biri i Njeriut është Zot i së shtunës.”

-Filluan të këpusin kallinj e t’i hanë. Ky veprim sipas ligjit të Moisiut ishte i ndaluar. “Kur hyn në arën e grurit të të afërmit tënd, mund të mbjellësh kallinj, por nuk mund të përdorësh drapërin” (Ligji i Përtërirë 23, 25).

-Hyri në shtëpinë e Perëndisë dhe hëngri bukët e paraqitjes. Me këto fjalë nënkuptojmë tempullin, në mesin e të

cilit gjendej një tryezë ku qenë vendosur 12 bukë, të cilat përfaqësonin 12 fiset e Izraelit. Bukët vendoseshin në dy rradhë mbi tryezën prej ari nga gjashtë për secilën. Mbi çdo rradhë vendosej temjan i pastër, i cili simbolizonte fljimin e bërë për Zotin. Në fillim të çdo jave bukët zëvendësoheshin. Ato që mbeteshin i hanin priftërinjtë që shërbenin në tempull (Levetiku 24, 5-9). Gjithsesi Davidi hyri në tempull dhe i hëngri bukët e paraqitjes.

-Këtu është një më i madh se hieroreja. Krishti në këtë rast flet për veten e tij.

Pyetje rreth tekstit:

- Ku shkoi Krishti të shtunën?
- Çfarë bënë dishepujt e tij?
- Çfarë thanë farisenjtë?
- Si iu përgjigj Krishti atyre?
- Çfarë është Biri i Njeriut?

PREDIKIMI I JOAN PAGËZORIT

(Matheu 3, 1-12), Marku 1, 1-9, Lluka 3, 1-9, 15-17, Joani 1, 19-28)

1 Në ato ditë arriti Joan Pagëzori që predikonte në shkretëtirën e Judesë, 2 duke thënë: “Pendohuni, sepse mbretëria e qiellit po afron. 3 Sepse ky është ai për të cilin u fol nëpërmjet profetit Isaia: “Ky është zëri i atij që thërret në shkretëtirë: Përgatisni udhën e Zotit, të drejta bëjini shtigjet e Tij!”⁴ Vetë Joani ishte i veshur me lesh deveje dhe mbante një rrip lëkure rreth mesit; ushqimi i tij ishin karkalecat dhe mjaltë bletësh të egra. 5 Tek ai shkonte Jeruzalemi dhe gjithë Judeja, si dhe tërë krahina e Jordanit, 6 dhe pagëzoheshin prej tij në lumin Jordan, duke rrëfyer mëkatet e veta. 7 Kur pa se shumë prej farisenjve dhe saducenjve po vinin për t’u pagëzuar prej tij, u tha: “O pjella nepërkash, kush ju mësoi t’i ikni zemërimit që po vjen? 8 Jepni pra, fryt të denjë pendimi. 9 Të mos ju shkojë ndër mend të thoni me vete: Kemi atin tonë Abrahamin’, sepse po ju them që edhe prej këtyre gurëve Perëndia mund të nxjerrë fëmijë për Abrahamin. 10 Sëpata është vënë tashmë te rrënja e pemëve; çdo pemë që nuk jep fryt të mirë, pritet dhe flaket në zjarr. 11 Unë vërtet po ju pagëzoj me ujë për pendim, por Ai që vjen pas meje është më i fortë se unë, sandalet e të cilit unë nuk jam i denjë t’i mbaj.

Ai do t'ju pagëzojë me Frymën e Shenjtë dhe me zjarr. 12 Në dorë të Tij është terplotja; do ta qërojë lëmin dhe do ta mbledhë grurin e Tij në grunar, por kashtën do ta djegë me zjarr që nuk shuhet.”

-Në ato ditë. Ungjillori Mathe me këto fjalë do të na kujtojë kohën kur Zoti dhe Shpëtimtari ynë Jisu Krishti nisi predikimin e tij. Jisui jetonte ende në Nazaret.

-Erdhi Joan Pagëzori. Joani ishte gjashtë muaj më i madh se Jisui. Joani u shfaq, kur Judea ishte nën udhëheqjen e Pilatit dhe sundimtar (Tetraqis) i Galilesë ishte Herod Antipa. Në kohën e Çezarit Tiber, siç na e thotë edhe Ungjilli: -”Tani në vitin e 15-të të mbretërimit të Tiberit Çezar” (Luk.3,1). Por, siç e dimë Tiberi erdhi në fron rreth viteve 767 nga themelimi i Romës. Duke hequr nga kjo shifër, datën e themelimit të Romës, vitin 753 kemi (767-753=14). Kësaj shifre i shtojmë edhe 15 vjetët e qeverisjes së Tiberit dhe na del viti 29 pas Krishtit, si viti i fillimit të aktivitetit publik të Joanit.

-Predikonte në shkretëtirën e Judesë. Joani u paraqit në një mënyrë të çuditshme në shkretëtirën e Judesë pranë lumit Jordan. Predikonte për gjykimin hyjnor dhe i ftonte njerëzit të pendoheshin. Shkretëtira e Judesë gjendej në anën perëndimore të Detit të Vdekur.

-Pendohuni. Joani e ftonte popullin për pagëzimin e pendimit, me qëllim që të parapërgatiste udhën për ardhjen e Jisuit. Pendimi ishte mohimi i jetës së mëparshme dhe parapërgatitja për të hyrë në Mbretërinë e Qiejve. Gjithë ata që pendoheshin ishin të denjë të merrnin nga Joani pagëzimin e pendimit, në lumin Jordan.

Shumë besonin se ishte Krishti, por Joani iu jepte përgjigje se Krishti ishte më i lartë se ai dhe do të vinte pas tij.

-Mbretëria e qiejve. Mbretërinë e Qiejve e kishin parathënë profetët: Danieli 2, 44 dhe 7, 13-14. Por Zoti dhe Shpëtimtari ynë Jisu Krishti predikonte: “Jo çdo njeri që më thotë: “Zot, Zot” do të hyjë në Mbretërinë e Qiejve, por do të hyjë ai që kryen vullnetin e Atit tim që është në qiej” (Matheu 7,21). Pararendësi i ftonte njerëzit të pendoheshin e të pagëzoheshin, si parakusht për të hyrë në Mbretërinë e Perëndisë. “Pendohuni, sepse Mbretëria e Qiejve është e afërt”, predikonte Joani.

-Një zë që buçet në shkretëtirë. Për Joanin kishte profetizuar profeti Isaia 40, 3. Joani nuk predikonte nëpër sinagoga por në shkretëtirën e Judesë. Shkretëtira ishte vendi i parapregatitjes së Moisiut, Ilias, Joanit (Luka 3,2) dhe Jisuit (Matheu 4,1). Profeti Isaia prej vitesh kishte profetizuar se Joani “është një zë që buçet në shkretëtirë”. Në shkretëtirë Pararendësi u kultivua shpirtërisht.

-Një rrobë prej leshi të devesë. Përsa i përket veshjes dhe mënyrës së të ushqyerit, Joani imitonte profetin Ilia (Libri II i mbretërve 1, 8). Për thjeshtësinë, varfërinë e jetës asketike të Joanit na thotë Ungjillor Matheu: “Vishej me një rrobë leshi të devesë dhe me një brez lëkure në bel ai ushqehet karkaleca dhe mjaltë”.

-Rendnin tek ai. Ardhja e Joanit në brigjet e Jordanit bëri që shumë njerëz nga e gjithë Judea të rendnin tek ai, për të marrë pagëzimin e pendimit.

-Pagëzimi. Kryej me të zhyturit në ujë ashtu siç e kishte parathënë profeti Jezekiel: “Do të lëshoj pastaj ujë të pastër mbi ju dhe do të jeni të pastër; do t’ju pastroj nga të gjitha ndyrësitat tuaja dhe nga të gjithë idhujt tuaj” (Jezekiel 36, 25). Mirëpo ky nuk ishte pagëzimi i vërtetë, sepse atë do ta mernin nga Zoti Krisht,

i cili predikonte: “Në të vërtetë, në të vërtetë po iu them se kush nuk ka lindur nga uji dhe nga fryma, nuk mund të hyjë në Mbretërinë e Perëndisë” (Joani 3,5).

-Farisejtë. Ishin mbrojtësit e ligjit dhe të traditës gojore. Kjo gjë i bënte të dalloheshin nga të tjerët, prandaj jetonin të veçuar. Emri “farise” do të thotë “i ndarë”. Kanë pasur një autoritet të madh në popull sepse komentonin dhe zbatonin me përpikmëri Ligjin. Megjithatë çdo gjë e bënin nga ana e jashtme. Kanë qenë mendjemëdhenj e dëshironin që të përshëndeteshin me titullin “Rabin” që do të thotë “Mësues”. Nëpër Sinagoga dhe vende të tjera publike, kërkonin që të uleshin gjithnjë nëpër vendet e para. Megjithatë nga rradhët e farisenjve ka dalë Apostull Pavli. Në Veprat e Apostujve ai thekson: “Unë jam farise dhe bir fariseu...” (Veprat e Apostujve 23:6).

-Saducejtë. Ishin shtresat më të larta dhe më të fuqishme. Nga rradhët e tyre zgjidheshin organet më të larta në Sinedrin. Ishin aristokratë dhe simpatizantë të helenizmit. Pranonin ligjin e Pentatevku, si ligjin suprem. Ata mohonin ngjalljen e të vdekurve, pavdekshmërinë, ekzistencën e shpirtave dhe providencën hyjnore. Zotëronin fuqi politike dhe nuk ishin popullorë.

-Esenjtë. Ishin të organizuar në një klasë të veçantë. Ata ruanin ligjin e shkruar e gojor me saktësi, bënin jetë të përbashkët duke kultivuar tokën në anën perëndimore të Detit të Vdekur. Prodhimet dhe fitimet e tyre i ndanin bashkarisht. Jetonin në bashkësi e të izoluar nga jeta publike. Për jetën e tyre kemi të dhëna nga Shkrimet e Kumranit. Këto u zbuluan rastësisht në vitin 1947 nga një bari beduin i quajtur Muhamed ed-Dib, teksa po kërkonte dhinë e humbur në shpellën Kumran. Në këto shpella qenë vendosur qypat e mëdhenj, në të cilët ishin roletë prej papirusi. Në

to gjendeshin të shkruara gati të gjitha librat e Dhiatës së Vjetër. Materialet e gjetura në Kumran (Quumran) dëshmojnë se esenjtë janë marrë me çështje apokaliptike: si ringjallja e të vdekurve, dita e gjykimit të fundit etj.

-Pjellë nëpërkash. Predikimi i Joanit në Jordan bëri aq bujë, saqë bashkë me popullin rendën edhe shumë farisenj dhe saducenj. Pararendësi sapo i pa u tha: “Pjellë nëpërkash”. Joani e dinte se ata qenë njerëz të këqinj nga zemra.

-Zemërimi. Me këto fjalë kuptojmë zemërimin e Perëndisë, që do të bjerë mbi njerëzit e pabesë, të cilët nuk u penduan për mëkatet e tyre. Tek këta njerëz futen edhe farisenjtë e saducenjtë.

-Jepni pra frute të denja të pendesës. Nëse me të vërtetë doni t’i shpëtoni zemërimin të Perëndisë, ndiqni të vetmen udhë, atë të pendimit. Joani në predikimin e tij, i krahason njerëzit me pemët duke marrë parasysh frutin, që është pendesa. Vepra kryesore e Joanit ishte parapërgatitja e popullit për ardhjen e Mesisë. Për këtë ai quhet Pararendësi i Zotit tonë Jisu Krisht. Këtë e bëri realitet me anën e predikimit të tij.

-Atë kemi Avraamin. Farisenjtë dhe saducenjtë, së bashku me judenjtë pretendonin që ishin populli i zgjedhur i Perëndisë. Pas besëlidhjes që pati Përendia me Abrahamin, i premtoi që ishte populli i zgjedhur prej tij.

-Perëndia munt edhe nga këta gurë t’i ngrerë djem Avraamit. Joani Pararendësi me këto vargje, u tërheq vëmendjen duke thënë se Perëndia mund të krijojë njerëz të tjerë edhe prej gurëve të lumit Jordan. Ai i kritikon judenjtë se ata qenë të lidhur me Avraamin, vetëm në sajë të lidhjes farefisnore dhe jo të asaj shpirtërore, prandaj duhet që të pendosheshin, për të pritur Shpëtimtarin e botës.

- *Sëpata është vënë tashmë te rrënja e pemëve.* Këtu e ka kuptimin, që koha e pendimit ka ardhur dhe e krahason me sëpatën përpara se të presë drutë.

- *Çdo dru pra që s'bën pemë.* Drutë që nuk japin ftute do të hidhen në zjarr, ndërsa ata që japin frute do të kursehen. Me këtë kuptojmë se vetëm njerëzit që pendohen, mund të hyjnë në Mbretërinë e Perëndisë.

- *Unë u pagëztoj juve me ujë për pendim.* Mjaft njerëz i dëgjonin predikimet e tij dhe pagëzoheshin në lumin Jordan, duke rrëfyer mëkatet e tyre. Pagëzimi i Pararendësit, ishte parapërgatitja për ardhjen e Mesisë. “Unë po u pagëztoj me ujë për pendim, por ai që vjen pas meje është më i fortë se unë dhe unë nuk jam i denjë as t’i mbaj sandalet e tij, ai do t’u pagëztoj me Frymën e Shenjtë”.

- *T’i mbaj këpucët.* Shtresat e pasura zakonisht mbanin rreth vetes sklevër, të cilët u zgjidhnin këpucët dhe ua mbathnin.

- *Ka lopatën në dorë.* Në këtë rast Ungjillori Mathe, përdor një shembull nga jeta e buqve, duke na kujtuar se me atë mënyrë që pastrohet gruri, kështu edhe me ardhjen e dytë të Krishtit do të ndahen të drejtët nga mëkatarët. Të drejtët krahasohen me grurin dhe mëkatarët me kashtën, e cila do të hidhet në zjarr.

Pyetje rreth tekstit:

- Ku predikonte Joan Pagëzori?
- Çfarë predikonte Joani?
- Çfarë ka parathënë profeti Isaia për Joanin?
- Përse Joani quhet Pararendës?
- Si vishej Joani dhe me se ushqehej ai?
- Cilët shkuan tek ai dhe çfarë bënë?
- Çfarë u tha Joani farisenjve dhe saducenjve?

- Çfarë ndodhi me pemët që nuk dhanë fruta?
- Çfarë tha Joani për ardhjen e Krishtit?
- Çfarë do të bënte Krishti kur të vinte?

NGASJET E JISUIT

(Matheu 4, 1-17, Marku 1, 12-13, Lluca 4, 1-13)

1 Pastaj Fryma i priu Jisuit për në shkretëtirë për t'u tunduar nga djalli. 2 Pasi agjëroi dyzet ditë e dyzet net, Atë e mori uria. 3 Tunduesi iu afrua dhe i tha: “Nëse je Bir i Perëndisë, thuaj që këta gurë të bëhen bukë.” 4 Por Ai u përgjigj dhe tha: “Është shkruar: Jo vetëm me bukë do të rrojë njeriu, por me çdo fjalë që del nga goja e Perëndisë. 5 Pastaj djalli e çoi në qytetin e shenjtë dhe e vuri në cep të pullazit të tempullit 6 dhe i tha: “Nëse je Bir i Perëndisë, hidhu poshtë, se është shkruar, Do t'i urdhërojë engjëjt e Tij për Ty' dhe Në krahë do të të mbajnë, që këmba Jote të mos godasë në gur”. 7 Jisui i tha: “Është shkruar gjithashtu: Mos e vër në provë Zotin, Perëndinë tend”. 8 Përsëri, djalli e çoi në një mal shumë të lartë dhe i tregoi të gjitha mbretëritë e botës dhe lavdinë e tyre, 9 dhe i tha: “Të gjitha këto gjëra do të t'i jap, po të ulesh para meje e të më adhurosh.” 10 Pastaj Jisui i tha: “M'u hiq sysh, Satan! Sepse është shkruar: Do të adhurosh Zotin Perëndinë tënd dhe vetëm Atij do t'i shërbesh.” 11 Atëherë djalli e la. Dhe ja tek erdhën engjëjt dhe filluan t'i shërbejnë. 12 Kur Jisui dëgjoi që Joanin e kishin hedhur në burg, u nis për në Galile. 13 Dhe, si la prapa Nazaretin, shkoi e u vendos në Kapernaum, qytet pranë detit, në krahinën e

Zebulonit e të Neftalimit, 14 që të përmbushej ajo që ishte thënë nëpërmjet profetit Isaia, 15 “Tokë e Zebulonit dhe tokë e Neftalimit, nga ana e detit, përtej Jordanit, Galile e kombeve! 16 Populli, i zhytur në errësi, pa një dritë të madhe; mbi ata që rrinin në vendin e hijes së vdekjes, agoi një dritë.” 17 Që nga ajo kohë Jisui filloi të predikonte dhe të thoshte: “Pendohuni, sepse mbretëria e qiellit po afron.”

-Jisui u pru në shkretëtirë. Me shkretëtirë kuptojmë atë pjesë të shkretë të Judesë, me male të lartë, ku qëndroi 40 ditë e netë.

-Të ngitej prej djallit. Djalli ka qenë kryetari i engjëjve, i cili nga kryelartësia u rebelua ndaj vullnetit të Perëndisë. Djalli nuk kurseu as Jisuin për ta shtyrë në mëkat. Vullneti i Perëndisë ishte që Jisui pas pagëzimit të përballej me tundimet e djallit. Ky i fundit synonte të shkatërronte Mbretërinë e Perëndisë. Njeriu i parë Adami, si pasojë e ngasjes që i shkaktoi djalli shkeli urdhërin e Perëndisë, ndërsa Krishti, i cili konsiderohet si Adami i Dytë, triumfoi mbi djallin.

-Agjëroj dyzet ditë e net. Argjërimi i Jisuit ishte për 40 ditë dhe netë, pa ngrënë e pa pirë asgjë. Kështu kishin vepruar edhe Moisiu dhe Ilija. Pas argjërimit 40 ditor, natyra njerëzore e Jisuit ishte dobësuar prej urisë, kështu djalli e kishte më të lehtë për ta shtënë në mëkat.

-Thuaj të bëhen bukë këta gurë. Djalli ndonëse e dinte që Jisui ishte Biri i Perëndisë, për ta shtënë atë në ngasje i tha që të kthente gurët në bukë.

-Njeriu nuk do të rojë vetëm me bukë. Këtu Jisui e bindi djallin se ishte me të vërtetë Biri i Perëndisë dhe dinte ta shuante

urinë që kishte. Për njeriun buka nuk e ka atë rëndësi që ka Fjala e Perëndisë. Perëndia na jep fuqi për të përballuar të gjitha tundimet. Në Dhiatën e Vjetër, Moisiu e ushqeu popullin me mana, me qëllim që t'u forconte judenjve frikën e Perëndisë.

-Në qytetin e shenjtë. Qyteti i Jerusalemit, quhej i shenjtë prej tempullit. Me ç' mënyrë e mori djalli prej shkretëtirës dhe e shpuri në qytetin e Jerusalemit, ungjillori Mathe nuk na e tregon.

-Hidhu poshtë. Këtu djalli mbështetet në një varg të Psalmi 91,11 ku flitet mbi fuqinë e Perëndisë.

-Mos e vër në provë Zotin, Perëndinë tënd. Ky varg gjendet tek (Libri V i Moisiut 6,16) dhe ka kuptimin që të mos kërkonti ndihmën e Perëndisë për punë të këqija.

-Mal shumë të lartë. Nuk dihet se cili është ai mal aq i lartë sa të shihen gjithë mbretëritë e botës, por nënkuptohet që ka përdorim figurativ.

-Po të ulesh para meje e të më adhurosh. Djalli kërkon që Jisui t'i falet atij dhe në vend që të krijojë Mbretërinë e Perëndisë, ai përpiqet ta largojë Jisuin nga Perëndia. Kjo botë nuk i përket djallit, por krijuesit të saj Perëndisë.

-Ikë prej meje, Satana. Këtu Jisui e largon djallin dhe nuk bie në grackën e tij.

-Engjëjt erdhën. Engjëjt zbritën prej qiellit dhe e ushqyen Jisuin, në atë mënyrë që patën ushqyer dikur profetin Iia.

-Iku në Galile. Pas burgosjes së Joanit prej Irod Antipës, Jisui e largua nga Judea dhe vajti në Galile. Me Galile kuptojmë atë pjesë të Palestinës, e cila është e ndarë në tre pjesë. Nga veriu gjendet Galilea e kombeve, e cila quhet me këtë emër sepse banohej prej shumë popujsh. Në qendër të Galilesë ishte Samaria dhe në jug gjendej Deti i Vdekur.

-*Kapernaumi* gjendej në perëndim të liqenit Gjenisaret. Pikërisht në Kapernaum Jisui filloi predikimin, prandaj edhe në ungjill quhet qyteti i tij. Kapernaumi ishte në kufi me fiset e Zavullonit dhe të Nefthalinit.

-*Galilea e kombevet*. Këto vende banoreshin nga idhujtarë dhe sipas profecisë së (Isaia 9, 1-2) prej perëndimit, pra Mesopotamisë do të vinte Mesia, që të fillonte misionin e tij. Këto vende qenë qendra e predikimit të Jisuit.

-*Populli, i zhytur në errësirë*. Këtu e ka kuptimin se ato vende qenë idhujtare dhe me shfaqen e Jisuit panë dritën e madhe.

-*Lindi dritë*. Kuptohet Mesia, i cili u tregoi udhën e drejtë. “Unë jam drita e botës, ai që do të vijë pas meje nuk do të mbesë në errësirë, por do të shohi dritën e jetës” (Joani 8,12).

-*Pendohuni*. Jisui e nisi predikimin e tij, pikërisht me ato fjalë që e pat nisur edhe Joan Pararendësi.

Pyetje rreth tekstit:

- Sa ditë kreshmoi Krishti në shkretëtirë?
- Cila ishte ngasja e parë?
- Si u përgjigj Krishti ndaj ngasjes së parë?
- Cila ishte ngasja e dytë?
- Si reagoi Krishti?
- Në cilin qytet të Galilesë shkoi Krishti?
- Çfarë kishte parathënë profeti Isaia?
- Çfarë predikonte Krishti?

DASHURIA PËR TË AFËRMIN

(Matheu 5, 43-48, Lluca 6, 27-28, 32-36)

43 Keni dëgjuar që është thënë: Dua je të afërmin tënd dhe urre je armikun tënd', 44 por Unë po ju them, duajini armiq të tuaj dhe lutuni për ata që ju përndjekin, 45 që të jeni bij të Atit tuaj që është në qiell, që bën diellin e Vet të lindë mbi të ligjtë e të mirët dhe e bën shiun të bjerë mbi të drejtët e të padrejtët. 46 Sepse nëse doni ata që ju duan, çfarë shpërblimi do të keni? A nuk bëjnë të njëjtën gjë edhe tagrambledhësit? 47 Nëse përshëndesni vetëm vëllezërit tuaj, çfarë po bëni më tepër se të tjerët? A nuk bëjnë të njëjtën gjë edhe paganët? 48 Prandaj, të jeni të përsosur, ashtu siç është i përsosur Ati juaj qiellor.

-Të duash të afërmim tënd. Ligji hebraik nënkuptonte vetëm hebreun me hebreun si të afërm, ndërsa njerëzve të tjerë nuk duhej që t'u bëje mirësi.

-Doni armiq të tuaj. A është e lehtë që të duash armiq të Natyrisht që jo. Por "të pamundurat për njerëzit janë të mundura për Perëndinë" (Lluk.18, 27). Le të kujtojmë Krishtin në momentin e kryqëzimit dhe do të shohim se dashurinë që predikoi, e zbotoi vetë i pari. Mbi Kryqin e martirizimit shtriu duart duke përqaftuar gjithë njerëzit, madje edhe armiq të Tij. Ai nuk u mjaftua vetëm

me kaq, por u lut për ata që e kryqëzuan dukë thënë : “O Atë, fali se nuk dinë se ç’bëjnë” (Lluk 23, 34). Le të ndjekim edhe ne shembujt e dashurisë së vërtetë, duke dashur të gjithë botën, ashtu siç e dëshiroi Ati Qiellor.

-Bekoni ata që u mallkojnë. Krishtërimi na mëson se të gjithë njerëzit janë vëllezër dhe të barabartë përpara Perëndisë. Në nëntë Porositë e para, Perëndia na ndalon që të mos kryejmë veprime të liga, ndërsa në Porosinë e fundit, nuk na lejon edhe ta mendojmë dhe ta dëshirojmë të keqen. Kjo gjë na urdhërohet për faktin, sepse njeriu në fillim e mendon dhe e dëshiron të ligën, e më pas kryen veprimin. Gjithsesi ai që kujdeset për mendimet, dëshirat dhe zemrën e tij që të jenë përherë të pastra dhe larg së ligës, kurrë nuk do të dëshiroj të kryej një veprim mëkatar. Për këtë gjë Apostull Jakovi thotë: “Secili tundohet i udhëhequr dhe i mashtruar nga lakmia e vet. Pastaj lakmia pasi mbarset, pjell mëkatin dhe mëkati, si të kryhet, ngjiz vdekjen” (Letra e Jakovit 1, 14-15).

-Falini ata që u bëjnë keq. Vetëm duke falur fajtorët tanë, ne mund t’i largohemi veprimit të padëshiruar të mëkatis dhe të së keqes, duke jetuar një jetë të qetë dhe të pastër, pa dëmtuar askënd, pa pasur zili dhe pa u rrëmbyer nga veprimet e liga. Në këtë mënyrë, ne do të jetojmë të gëzuar dhe të lumtur brenda shoqërisë. Do ta kemi ndërgjegjen e pastër, sepse nuk kemi bërë ligësi kundrejt të afërmit tonë.

-Dielli lind për të mirët e të ligjtë. Perëndia nga dashuria që ka për njerëzit, e lëshon diellin për të drejtët dhe mëkatarët, kështu edhe ne duhet që të falim fajtorët tanë. Gjithkush nga ne tërhiqet nga e liga. Më pas dëshira e keqe lind mëkatin dhe veprimin e padrejtë, i cili kur vihet në zbatim, sjell vdekjen dhe dënimin e përjetshëm.

-Bëhuni të përsosur, ashtu siç është Ati juaj qiellor. Nëse dëshirojmë që të jetojmë si të krishterë të mirë dhe të virtytshëm, është e domosdoshme që të tregojmë shumë kujdes, me qëllim që mendjen dhe zemrën tone, t' a ruajmë të pastër nga mendimet dhe dëshirat e liga dhe të jemi të pastër, siç është Ati ynë Qiellor.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë predikonte Krishti për të afërmin?
- Çfarë predikonte Krishti për armikun?
- Çfarë porosie dha Krishti?

URATA ZOTËRORE

(Matheu 6, 9-13, Lluca 11, 2-4)

9 Prandaj, lutuni kështu: Ati ynë që je në qiej, u shenjtëroftë emri Yt, 10 ardhhtë mbretëria Jote, u bëftë dëshira jote, siç në qiej ashtu edhe mbi dhe. 11 Bukën tonë të përditshme jepna sot. 12 Falna fajet tona, ashtu si ua kemi falur edhe ne fajtorëve tanë. 13 dhe mos na shtjer në ngasje, por na shpëtona nga i ligu.

-Ju lutuni kështu. Urata Zotërore në Shkrimin e Shenjtë përmendet në dy forma. Në ungjillin sipas Matheut 6, 9-13 kemi formën e gjatë dhe në ungjillin sipas Llukës 11, 2-4 kemi formën e shkurtuar. Një gjë është e qartë, që kjo lutje është thënë nga vetë goja e Krishtit, por se në cilin variant atë nuk mund ta vërtetojmë.

-Ati ynë që je në qiej. Këto fjalë me anë të të cilave thërrasim emrin e shenjtë të Atit dhe Perëndisë të gjithëfuqishëm, përbëjnë epilogun e Lutjes Zotërore. Së pari ne pohojmë me bindje të plotë se Perëndia është Ati dhe Krijuesi ynë. Ai na krijoi nga asgjëja dhe na dhuroi jetën që të jetojmë dhe të gëzojmë së bashku me Krijuesin. Së dyti e thërrasim dhe e pohojmë Atin tonë Perëndi, sepse jo vetëm na krijoi nga asgjëja dhe na dha ekzistencën e jetës, por na ofroi mundësinë që në fillim për t' u bërë fëmijë dhe trashëguesit e Mbretërisë së Tij, nëpërmjet Zotit tonë Jisu Krisht,

me anë të të cilit ne rilindim dhe bëhemi fëmijë të Perëndisë Atë. Perëndia është prezent kudo dhe i plotëson të gjitha.

-*U shënjtëroftë emëri yt.* Cili është Emri i Perëndisë? Ai është i të njëjtit Perëndi, i cili gjithçka e krijoi nga zeroja dhe që na u zbulua ne të krishterëve me anë të Jisu Krishtit, si Perëndia Atë, prej të cilit lindi Biri dhe buron përjetësisht Shpirti i Shenjtë. Për këtë çështje Zoti thotë: “Unë ia kam treguar emrin tënd njerëzve” (Joani 17, 6). Perëndia sipas natyrës së Tij është i Shenjtë. Ne kur urojmë që të shënjtërohet emri i Perëndisë nuk kuptojmë që të bëhet Perëndia i Shenjtë, por këtë gjë e dëshirojmë që të bëhet e njohur tek të gjithë njerëzit, si edhe të dinë që ta adhurojnë dhe ta lavdërojnë. Urojmë që emri i Perëndisë, shënjtërimi, ligjet dhe dëshira e Tij, të bëhen të njohura që të adhurohet dhe respektohet nga të gjithë. Pra ne nuk urojmë thjeshtë që të shënjtërohet, por që të bëhet e ditur dhe të lavdërohet nga të gjithë ne, emri i tërëshenjtë i Perëndisë.

-*Ardhtë mbretëria jote.* Duke thënë “ardhtë mbretëria jote”, ne urojmë që të mbizotëroj mbretëria e tretë dhe e katërt e Perëndisë, d.m.th të paraqesë Ungjillin e Tij tek të gjithë njerëzit për t’i shënjtëruar dhe mbretëruar në shpirtet dhe zemrat tona, me qëllim që të drejtohem përherë në zgjedhjen e së mirës dhe të vityteve. Së fundi urojmë që të na denjësojë, sikurse ne dëshirojmë të përjetojmë dhe të shijojmë lavdinë hyjnore dhe madhështinë e mbretërisë së përjetëshme.

-*U bëftë dëshira jote,* Urimi i tretë është shpjegimi i dy pjesëve të mëparshme. Të tre këto urime, përbëjnë një zinxhir të pandarë, sepse është e kuptueshme, kur emri i Perëndisë lavdërohet nga të gjithë, si dhe kur mbretëria shpirtërore vjen në tokë, në këtë moment bëhet dëshira e Tij, e cila do të mbizotërojë në të gjithë njerëzit. Kjo do të ndodhë se mbretëria e Perëndisë ka ligje, në

bazë të së cilave qeverisen të krishterët. Këto ligje janë dëshira e Perëndisë, të cilën na e zbuloi Biri i mishëruar dhe Fjala e Tij, Zoti ynë Jisu Krishti.

-Si në qiell ashtu edhe mbi dhe. Urojmë dhe kërkojmë që dëshira e Perëndisë të përfshijë gjithçka që ndodhet në tokë, sikurse ndodh në qiell tek ëngjëjt dhe shpirtet e shenjta. Me fjalë të tjera kërkojmë që nëpërmjet kësaj dëshire të mbizëtojmë në tokë me çdo mënyrë dëshira e Perëndisë, me qëllim që njerëzit të dëshirojnë të qeverisen vetëm nga një dëshirë, nga ajo e Perëndisë.

-Bukën tonë të përditshme Me anë të kësaj lutje kërkojmë nga Ati ynë që të na jap ne, vëllezërve tanë dhe të gjithë njerëzve, bukën, për të cilën kemi aq shumë nevojë për të mbijetuar. Çfarë kuptojmë me “të përditshme”? Sipas esencës dhe përbërjes tonë, buka e përditshme është shumë e nevojshme dhe e domosdoshme për të jetuar trupërisht. Zoti ynë Jisu Krishti na thotë se është e nevojshme që të kemi për t’u ushqyer, por kjo të bëhet me shumë maturi dhe vetëpërmbytje.

-Jepna neve sot. Ne nuk kërkojmë që të kemi bukë për gjithë jetën, por për “sot”. E ardhmja jonë është e padukshme, por duke pasur besim tek Perëndia, këtë shqetësim njerëzor ja lemë përkujdesjes së Tij. Asnjëherë nuk duhet të jemi në agoni dhe të përpiqemi me mjetet njerëzore, për të siguruar të mirat materiale, por duhet të kujdesemi se si mund të jemi të virtytshëm dhe të dashur për Perëndinë, ku padyshim Ai do të na japë çdo gjë që ne kemi nevojë.

Njeriu nuk përbëhet vetëm nga trupi, por edhe nga shpirti dhe për rrjedhojë ai nuk ka vetëm nevoja materiale, por edhe shpirtërore. Në Shkrimin e Shenjtë, Zoti e quan veten si “buka e jetës”. Ai thotë: “Unë jam buka e jetës. Etërit tuaj hëngrën *mana*

në shkretëtirë dhe vdiqën. Kjo është buka që zbret nga qielli, që një mund të hajë e të mos vdesë” (Joani 6, 48-50). Me anë të kësaj lutje, ne kërkojmë ushqimin më të domosdoshëm material dhe shpirtëror, Zotin tonë Jisu Krisht, Trupin dhe Gjakun e Tij të tërëshenjtë që transmetohet tek ne nëpërmjet Kungimit. Ashtu sikundër kemi çdo ditë nevojë për ushqimin trupor, kështu e njëjta gjë ndodh edhe me atë shpirtëror. Ne mund të kungohemi për çdo ditë po të dëshirojmë, por e rëndësishme është që të jemi të pastër dhe të falur nga çdo mëkat i bërë.

-Dhe falna fajet tona. Gjithkush nga ne është mëkatar, dhe për këtë arsye kemi nevojë për mëshirën e Perëndisë. Ne kërkojmë nga Ati ynë i tërëshenjtë që të na i falë mëkatet që ne kryejmë për çdo ditë me fjalë, me vepra si edhe me dëshirat e liga. Që Perëndia të na falë, është e dobishme që më parë të tregojmë pendimin tonë për gjithçka të keqe që kemi bërë. Perëndia na ka krijuar që të zbatojmë vullnetin e Tij dhe të trashëgojmë jetën e përjetshme. Kur ne e shkelim ligjin e Perëndisë, biem në mëkat dhe për këtë arsye, duhet të pendohemi sinqerisht dhe të kërkojmë falje.

-Sikurse edhe ne ua falim fajtorëve tanë. Njëkohësisht me lutjen për faljen e mëkateve tona, pohojmë gjithashtu nga zemra edhe për faljen që ne i bëjmë të tjerëve. Pohojmë se nuk mbajmë mëri dhe nuk gjykojmë askënd. Nëse dëshirojmë që Perëndia të na i falë mëkatet, është mëse e domosdoshme që edhe ne t’ua falim fajtorëve tanë. Lidhur me këtë Apostull Pavli thotë: “Jini të mirë dhe të mëshirshëm njeri me tjetrin, duke e falur njeri-tjetrin, sikurse edhe Perëndia ju ka falur në Krishtin. Bëhuni pra imitues të Perëndisë, si bij shumë të dashur, edhe ecni në dashuri, sikurse edhe Krishti na deshi dhe na e dha veten e tij për ne, si ofertë e

flijim Perëndisë, si një parfum erëmirë” (Efesianëve 4, 32. 5, 1-2). Pra të mësohemi që të jemi të durueshëm, ndaj të gjithë atyre që na bëjnë padrejtësi, duke e treguar edhe me anë të veprave, se doktrina e Ungjillit rreth dashurisë ka nxitur realisht zemrën tonë.

-Dhe mos na shtjer në ngasje. Kujtimi dhe ndjenja e mëkateve të përparshme, na bëjnë që të kemi më shumë kujdes në jetën tonë. Vazhdimisht kërkojmë nga Perëndia që të mos na shtjerë në ngasje dhe t’i largohemi qëllimit final. “Ngasje” quhet çdo gjë e cila ngacmon, d.m.th provon besimin dhe bindjen që ka njeriu tek Perëndia. “Ngasje” quajmë edhe dinakërinë e djallit, sepse ai përherë përpiqet dhe na nxit, që të mos e zbatojmë vullnetin e Perëndisë, por të kryejmë vepra të liga.

-Po shpëtona nga i ligu. Fjala “i ligu” ka kuptimin e mëkatit. Apostull Petro thotë se: “djalli sillet rreth e qark si një luan vrumbullues, duke kërkuar cilin mund të përpijë” (Letra e I. e Petros 5, 8). Pra i lutemi Perëndisë, që të na ruaj nga i ligu, si edhe nga çdo mëkat e çdo gjë tjetër e keqe. Gjithashtu i kërkojmë që të na ruajë nga kurthet e djallit, që mundohet të na tërheqi drejt mëkatit duke na larguar nga Perëndia. I lutemi Perëndisë që të forcojë dobësitë tona, nëpërmjet hirit hyjnor. Përgjegjësi në këtë drejtim kemi edhe ne, sepse duhet të bëjmë shumë kujdes, me qëllim që mos të biem pre e tundimeve dhe në rast se kjo ndodh, duhet që të rrëfëhemi me sinqeritet të lartë dhe të kërkojmë mëshirë dhe falje nga Perëndia. Falja mundësohet vetëm rastin kur kërkohet me besim, shpresë dhe dashuri Perëndie.

-Se jotja është mbretëria, fuqia dhe lavdia në jetë të jetëve. Epilogu i lutjes Zotërore na mëson tre gjëra të rëndësishme: Se Perëndia është mbreti i botës, i plotfuqishmi i Gjithësisë, dhe se lavdia e Tij është e pafundme dhe e përjetshme.

Përse kërkojmë nga Perëndia realizimin e kërkesave të lutjes Zotërore? Kjo bëhet për faktin se veçoria e Tij është mbretëria, e cila pohohet në epilog. Ai është mbreti dhe zotëruesi i Gjithësisë, i botës së dukshme dhe asaj të padukshme. Gjithashtu kërkojmë nga Perëndia të lartat, sepse vetëm Ai ka fuqi dhe pushtet mbi çdo gjë. Si i plotfuqishëm dëshiron që lutjet dhe kërkesat e fëmijve të Tij, t'i plotësojë me të gjithë forcën e pushtetit të përjetshëm. Pohojmë se Perëndia si rezultat i përsosmërisë së Tij të përjetshme dhe është e drejtë që të lavdërohet, të nderohet dhe të lartësohet përherë në jetë të jetëve.

-*Fjala “Amin”* është ndajfolje në gjuhën hebraike dhe do të thotë “me të vërtetë, sigurisht”. Kështu në lidhje me ato që thuhet në epilog, pohojmë se realisht, me të vërtetë dhe sigurisht pranojmë se mbretëria, fuqia dhe lavdia i përkasin vetëm Perëndisë Triadike, Atit, Birit dhe Shpirtit të Shenjtë në jetë të jetëve.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë lutje na rekomandon Krishti?
- Krishti gjatë jetës së tij tha vetëm këtë lutje, apo edhe lutje të tjera?
- Si duhet të lutemi sipas dëshirës së Perëndisë?
- Me çfarë fjalësh i drejtohem Perëndisë?
- Si e kërkojmë bukën tonë të përditshme?
- Çfarë i kërkojmë Perëndisë për fajet tona?
- Si duhet të na i fali Perëndia fajet tona?
- Përse i lutemi Perëndisë “mos na shtjer në ngasje”?
- Me çfarë fjalësh përfundon urata zotërore?
- Në çfarë momenti të Liturgjisë Hyjnore lëçitet urata zotërore?

KUSHTI PËR FALJEN NGA PERËNDIA

(Matheu 6, 14)

14 Sepse, po t'ua falni njerëzve fajet e tyre, edhe Ati juaj qiellor do t'ju falë. 15 Por, po të mos ua falni njerëzve fajet e tyre, as Ati juaj nuk do t'ju falë fajet tuaja.

-*Falja.* “Nëse doni të udhëtoni drejt Mbretërisë së Qiejve duhet që t’i falni të gjithë, sepse falja është çmimi më i madh.” Falja është dhurata më e mirë për Perëndinë, sepse edhe vetë Krishti, përpara se të sakrifikohej në Kryq, i fali të gjithë armiqtë e tij. Nëse do të mendojmë edhe pak më thellë do të kuptojmë se ia vlen që t’ua falim të gjitha fajtorëve tanë, sepse edhe Perëndia do të na përdëllejë neve duke na i falur fajet tona ndaj të tjerëve. Njeriu që fal është i paqtuar me të gjithë dhe mund t’i shohi të gjithë në sy.

Pyetje rreth tekstit:

-Nëse ua falim fajet njerëzve çfarë do të na bëjë Ati ne?

-Po të mos ua falim fajet njerëzve çfarë do të ndodhë?

THESARI

(Matheu 6, 19-21, Lluca 12, 30-34)

19 Mos grumbulloni për vete thesare mbi dhe, ku i bren mola e ndryshku dhe ku vjedhësit hyjnë me dhunë e i vjedhin, 20 por grumbulloni për vete thesare në qiell, ku as mola e as ndryshku nuk i brejnë, dhe ku as vjedhësit nuk hyjnë dot me dhunë për të vjedhur. 21 Sepse aty ku ke thesarin, aty do do të jetë edhe zemra jote.

-Mos mblidhni thesarë. Në këtë rast Krishti nuk është kundër pasurisë, sepse vetë ai kishte miq të pasur. Ai nuk kërkon prej të pasurve që ata të shesin pasurinë dhe të vuajnë, por i këshillon që të ndihmojnë njerëzit në nevojë. Në Dhiatën e Vjetër të pasur kanë qenë Abrahami, Jobi etj, të cilët ndonëse qenë pasanikë ndihmonin ata që vuanin.

-Mblidhni thesarë në qiell. Thesarët e judenjve qenë rrobat e reja dhe të ndritshme, zbukurime të ndryshme prej diamanti, floriri etj. Krishti na këshillon se këto janë gjëra tokësore dhe të përkohshme, sepse rrobat i ha krimbi dhe metalet i konsumon ndryshku, ndërsa diamantët dhe floringjtë, na i vjedhin keqbërësit. Të krishterët me anën e veprave të mira që bëjnë, do të kenë thesare në qiell, atje ato do të jenë të përjetëshme.

Pyetje rreth tekstit:

- Ku duhet t'i grumbullojmë thesaret tona?
- Si qenë thesaret e judenjve?
- Si do të mund të kemi thesare në qiell?

PERËNDIA DHE PARATË

(Matheu 6, 24, Lluca 16, 13)

24 Askush nuk mund t'u shërbejë dy zotërinjve, sepse o do të urrejë njërin e do të dojë tjetrin, o do t'i shkojë pas njërit e do të përbuzë tjetrin. Nuk mund t'i shërbeni edhe Perëndisë edhe Mamonit.

-Nuk mund t'i shërbeni dy zotërinjve. Njeriu nuk mund t'i shërbejë edhe Perëndisë edhe Mamonit, pra në këtë rast ka kuptimin e parasë. Letra e parë e Jakobit 3-4, na këshillon: “Ju kërkoni dhe nuk merrni, sepse kërkoni keqaz që të shpenzoni për kënaqësitë tuaja. O shkelës dhe shkelëse të kurorës, a nuk e dini se miqësia me botën është armiqësi me Perëndinë? Ai, pra që don të jetë mik i botës bëhet armik i Perëndisë”.

Pyetje rreth tekstit:

-Për cilët e ka fjalën Krishti?

-Si na këshillon Krishti?

-Çfarë ndodh me atë që bëhet mik i botës?

ANKTHI PËR JETËN

(Matheu 6, 25-34, Lluca 12, 22-34)

25 Prandaj po ju them, mos u shqetësoni për jetën tuaj, për çfarë do të hani dhe për çfarë do të pini, as për trupin tuaj se ç' do të vishni. A nuk vlen vallë jeta më shumë se ushqimi dhe trupi më shumë se veshja? 26 Shikoni zogjtë e qiellit, që nuk mbjellin, as nuk korrin, as nuk grumbullojnë në grunar e megjithatë Ati juaj qiellor i ushqen. A nuk vleni ju më shumë se ata? 27 Cili prej jush, sado të shqetësohet, mund t'i shtojë një orë jetës së vet? 28 Përse bëheni merak për veshjen? Shikoni si rriten zambakët e fushës, që as nuk punojnë e as nuk endin. 29 Por po ju them që as Solomoni, me gjithë lavdinë e vet, nuk ishte i veshur si një prej tyre. 30 Por nëse Perëndia e vesh kështu barin e fushës, që sot është e nesër do të hidhet në furrë, a nuk do të bëjë shumë më tepër për ju, o njerëz besëpakë? 31 Prandaj mos u merakosni, duke thënë: Çfarë do të hamë?' Çfarë do të pimë?' Çfarë do të veshim?'' 32 Sepse të gjitha këto i kërkojnë paganët, dhe Ati juaj qiellor e di që keni nevojë për të gjitha këto. 33 Por kërkonte më parë mbretërinë e Tij dhe drejtësinë e Tij dhe të gjitha këto gjëra do t'ju shtohen. 34 Prandaj mos u bëni merak për të nesërmen, sepse e nesërmja do të shqetësohet vetë për hallet e veta. Secilës ditë i mjafton e keqja e vet.

-Mbretërinë e Perëndisë dhe drejtësinë e tij. Epiqendra e përmbajtjes së Ungjillit të Shenjtë është Mbretëria e Qiejve. Me predikimin e Mbretërisë e filloi Jisui predikimin e Tij pas pagëzimit dhe ngasjeve. Në ungjill thuhet: “Pendohuni sepse u afruan ditët kur do të vijë mbi tokë Mbretëria e Qiejve” (Matheu 4, 17). Për të hyrë në Mbretërinë e Re duhet të pendohemi, duke lënë pas jetën tonë mëkatore dhe të ndryshojmë rrugë. Të gjithë ne, kush më shumë dhe kush më pak kemi rënë në mëkate, por tashmë na jepet rasti për pendesë, që do të thotë të ndryshojmë mendjen dhe jetën tonë.

-Të gjitha do t’u shtohen. Mbretëria e Perëndisë është ardhja e Shpirtit të Shenjtë në zemrat tona. Zoti dhe Shpëtimtari ynë Jisu Krishti e ka thënë qartë: “Mbretëria e Perëndisë ndodhet brenda jush” (Luka 17, 21). Me këtë na jep të kuptojmë se kur njeriu e lejon Shpirtin e Shenjtë të banojë brenda tij, pastrohet nga pasionet dhe gjen udhën e vërtetë, e cila do ta shpie drejt Perëndisë. Gjithashtu në lutjen drejtuar Shpirtit të Shenjtë “O mbret Qiellor” themi: “Eja dhe qëndro brenda në zemrën tonë dhe pastrona nga çdo mëkat dhe shpëto shpirtrat tanë”.

Pyetje rreth tekstit:

- A duhet të shqetësoheshin dishepujt për gjërat e kësaj bote?
- Kush i ushqen zogjtë e qiellit?
- Si i këshillon Krishti dishepujt?
- Çfarë duhet të kërkojnë dishepujt e Krishtit?

GJYKIMI

(Matheu 7, 1-5, Lluka 6, 37-38, 41-42)

1 Mos gjykoni që të mos gjykoheni. 2 Sepse me atë gjykim që gjykoni të tjerët, do të gjykoheni, dhe me atë masë që matni, me atë do t'ju matin. 3 Përse shikon lëmishtën në syrin e vëllait, por nuk vë re traun që ke në syrin tënd? 4 Ose si do t'i thuash vëllait tënd: Më lër të nxjerr lëmishtën nga syri yt', kur ke traun në syrin tënd? 5 Ti hipokrit, hiq më parë traun nga syri yt dhe atëherë do të shohësh më qartë, që të nxjerrësh lëmishtën nga syri i vëllait tënd.

-Mos gjykoni. Këtu e ka fjalën për gjyqin që i bëjnë njerëzit njeri-tjetrit, duke folur keq, pa pasur fakte. Këtë gjykim na ndalon Jisu Krishti dhe jo gjykimin që bëhet nga ana e gjykatës për fajet e kryera. Krishti kritikon farisenjtë, të cilët me mëndjemadhësinë e tyre gjykonin të tjerët.

-Me çfarë gjyqi gjykoni. Tek hebrenjtë ishte zakon që nëse kishin qenë të mëshirshëm në gjykimin e tyre atëherë edhe Zoti do të ishte i mëshirshëm me ta.

- Më përpara tranë nga syri yt. Ka njerëz të cilët flasin me pasion për të metat e të tjerëve dhe nuk shikojnë veten e tyre.

Pyetje rreth tekstit:

- Si na porosit Krishti në lidhje me gjykimin?
- Cilët kritikon Krishti?
- Si mendonin hebrenjtë në lidhje me gjykimin?
- Si na këshillon Krishti?

LIGJI ARTË

(Matheu 7, 12)

12 Pra, çfarëdo që do të donit t'ju bëjnë njerëzit juve, po kështu bëjuani edhe ju atyre, sepse ky është Ligji dhe Profetët.

-Sikundër doni të sillen ndaj jush njerëzit e tjerë. Zoti dhe Shpëtimtari ynë Jisu Krishti na dha një kanon të përsosur, i cili është cilësuar si “Kanon i artë i dashurisë”. Ky kanon duhet të zbatohet tek të gjithë njerëzit pa përjashtim, sepse ky ligj i dashurisë ekziston brenda nesh. Zëri i dashurisë kumbon në çdo shpirt njerëzor dhe na thërret të mos bëjmë padrejtësira, të mos çënojmë pronën e tjetrit, të mos shpifim e gënjejnë etj.

-Ashtu duhet të silleni edhe ju ndaj tyre. Këto janë pra porositë e Kanonit të artë të dashurisë, por ky ligj nuk mbaron deri këtu, ai shkon edhe më tutje dhe na thotë se nuk mjafton vetëm të mos bëjmë të këqija, por t’u bëjmë të mira të tjerëve. Ti ndihmojmë ata kur janë në nevojë me sa kemi mundësi, materialisht dhe shpirtërisht, me përshëndetje të përzemërt dhe sjellje miqësore. Të ngushëllojmë të hidhëruarit dhe të vizitojmë të sëmurët e të përkujdesemi për të moshuarit. Duke marrë pjesë në gëzimet dhe hidhërimet e të tjerëve, do të bëhemi të krishterë të vërtetë, respektues të kanonit të artë të dashurisë.

-Sepse ky është Ligji. Kanoni i dashurisë dhe mirësjelljes është ligj i përgjithshëm. Të gjithë duhet të jemi të drejtë dhe të mos dëshirojmë të keqen e askujt. Atë që nuk duam të na bëjnë të tjerët, le të mos ua bëjmë edhe ne të tjerëve. Pra nëse nuk duam të na gënjejnë dhe mashtrojnë atëhere nuk duhet të gënjejmë e të mashtrojmë edhe ne të tjerët. Nëse nuk duam të na akuzojnë e të shpifin për ne, atëhere të mos akuzojmë e të mos shpifim për të tjerët. Kur tregohemi të drejtë atëhere ndërgjegjen e kemi të qetë dhe e bëjmë jetën tonë të bukur. Krishti erdhi në botë për të plotësuar ligjin moral dhe për të zgjeruar kufinj të dashurisë. Por dashuria nuk duhet kufizuar vetëm tek ata njerëz që i duam dhe na duan. Ajo duhet të shpërndahet njësoj ndaj të gjithëve edhe ndaj mëkatarëve ose atyre që i konsiderojmë si armiq.

PROFETËT E RREMË

(Matheu 7, 15-20, Lluca 6, 43-44)

15 Ruhuni nga profetët e rremë, që vijnë te ju veshur me lëkurë deleje, por që përbrenda janë ujë grabitqarë. 16 Ata do t'i njihni nga frytet e tyre. A mund të vilet rrush nga drizat ose fiq nga gjembaçët? 17 Kështu, çdo pemë e mirë jep fryte të mira, por çdo pemë e kalbur jep fryte të këqija. 18 Pema e mirë nuk mund të japë fryte të këqija, as pema e kalbur nuk mund të japë fryte të mira. 19 Çdo pemë, që nuk jep fryt të mirë, pritet dhe flaket në zjarr. 20 Pra, nga frytet e tyre do t'i njihni ata.

-Ruhuni nga profetët e rremë. Profetët e rremë e vetëquhen si të dërguar të Perëndisë, por në të vërtetë janë uqër që na rrembejnë.

-Do t'i njihni nga pemët e tyre. Të gjithë profetët e rremë kanë një gjë të përbashkët, gënjeshtren. Prej saj ata mund të njihen. Prandaj në këre rast ai këshillon të krishterët që t'i njohin ata nga virtytet dhe jo prej fjalëve.

NXËNËSI I VËRTETË

(Matheu 7, 21-23, Lluca 13:25-27)

21 Jo çdo njeri që më thotë: Zot, Zot', do të hyjë në mbretërinë e qiejve, por ai që bën vullnetin e Atit Tim që është në qiej. 22 Shumë do të më thonë në atë ditë: Zot, Zot, a nuk kemi profetizuar në emrin Tënd? A nuk kemi dëbuar demonë në emrin tënd? A nuk bëmë shumë mrekulli në emrin Tënd? 23 E atëherë do t'u them hapur: Unë s'ju kam njohur kurrë, largohuni prej Meje, ju që keni bërë paudhësi.'

-Kurrë nuk kam për t'u njohur juve. Kuptimin e këtyre vargjeve e gjejmë te ungjilli sipas Joanit: “Sepse Ati nuk gjykon asnjë, por gjithë gjyqin ia dha Birin, që të gjithë të nderojnë Birin ashtu siç nderojnë Atin, kush nuk nderon Birin, nuk nderon Atin që e ka dërguar” (Joani 5, 22-23).

THIRRJA E MATHEUT

(Matheu 9, 9-13, Marku 2, 13-17, Lluka 5, 27-32)

9 Si u largua prej andej, Jisui pa një njeri, që quhej Mathe, i cili ishte ulur në banakun e tagrambledhësit dhe i tha: “Më ndiq.” Mateu u ngrit dhe i shkoi pas. 10 Dhe ndodhi që ndërsa Jisui ishte shtruar pranë tryezës në shtëpinë e Matheut, erdhën shumë tagrambledhës e mëkatarë dhe u shtruan për të ngrënë bashkë me Jisuin dhe dishepujt e Tij. 11 Farisenjtë, kur e panë këtë, u thanë dishepujve të Tij: “Përse po ha Mjeshtri juaj bashkë me tagrambledhësit e mëkatarët?” 12 Kur e dëgjoi këtë, Ai tha: “Nuk kanë nevojë për mjek të shëndoshët, por të sëmurët. 13 Por shkoni e mësoni ç’do të thotë kjo: Dua mëshirë dhe jo flijim’, sepse nuk kam ardhur t’u bëj thirrje për pendim të drejtëve, por mëkatarëve.”

-Banakun e tagrambledhësit. Ishte ai vend i shenjtë ku populli judaik paguante taksat. Banaku shërbente si doganë dhe Matheu ka qenë doganier.

-Pa një njeri që quhej Mathe. Bëhet fjalë për nxënësin e njohur të Zotit, i cili përfshihet në të gjitha listat e dymbëdhjetë apostujve (Marku 3, 18, Veprat 1,13). Thirrjen e tij nga Krishti e komentojnë të tre ungjijtë sinoptikë (Matheu 9, 9-13, Marku 2, 13-17, Lluka 5, 27-32). Vetëm tek ungjilli sipas Matheut 9, 9 quhet

Matheu, ndërsa në ungjijtë e tjerë quhet Levi. Tek ungjilli sipas Markut 2, 14 përmendet babai i tij që quhej Alfeo. Gjithashtu vetëm tek Matheu 10,3 paraqitet si doganier. Nuk përjashtohet mundësia që të kishte dy emra judaikë: Simon Kifas dhe Josif Barnaba (Veprat 4, 36). Por emri kryesor i tij ishte Levi dhe pas thirrjes në rrethin e dymbëdhjetë apostujve, Jisui e quajti Matheu, që do të thotë “dhuratë Perëndie”. Këto janë të dhënat që na jep Dhiata e Re për ungjillorin Mathe.

-Eja pas meje. Matheu e kishte parë Jisuin edhe më përpara dhe sapo ai e ftoi për t’i shkuar nga pas, nuk mendoi gjatë, por menjëherë u ngrit dhe vajti pas Krishtit.

-Ja tek erdhën shumë targambledhës. Matheu e ftoi Krishtin në shtëpinë e tij. Në gostinë e organizuar me këtë rast ai thirri edhe kumerqarë të tjerë. Matheu nga përlësia që kishte nuk e trajton gostinë në ungjillin e tij, por tek ungjilli sipas Markut 2, 15 dhe sipas Llukës 5, 29 thonë se pritja u organizua në mësallën e shtëpisë.

-Ha bashkë me targambledhës e me fajtorë. Farisenjtë gjetën rastin për t’a kritikuar Krishtin duke e akuzuar që ai hante me targambledhësit, të cilët qenë njerëz mëkatarë, sepse vidhnin popullin.

-Ata që janë të shëndoshë nuk kanë nevojë për shëronjës. Krishti u përgjigjet farisenjve se ai vërtet po hante me targambledhësit, por nuk ishte si ata. Krishti si mjeku i shpirtave që ishte, me fjalën e tij donte që t’i shëronte ata njerëz. Jo pa qëllim nga rradhët e tyre zgjodhi edhe dishepullin e tij Mathe.

-Dua mëshirë dhe jo fljimin. Kjo është shprehje e marrë nga Dhiata e Vjetër tek thotë: “Sepse unë dëshiroj mëshirë dhe jo fljimet dhe njohjen e Perëndisë më shumë se olokaustet” (Osea

6,6). Perëndia kërkon të mos rrimë larg mëkatarëve, por të përpiqemi që t' i nxjerrim ata nga bataku ku kanë rënë. Kjo duket qartë në paragrafin e fundit, ku Krishti nuk ka ardhur të thërresë të drejtët, por mëkatarët, të cilët kanë nevojë për pendim.

Pyetje rreth tekstit:

- Ku qëndronte Matheu në momentin e thirrjes nga Krishti?
- Si iu përgjigj Matheu thirrjes së Jisuit?
- Përse Krishti shkoi të drekonte në shtëpinë e Matheut?
- Cilët erdhën për të ngrënë sëbashku me Krishtin?
- Çfarë thanë farisenjtë?
- Si iu përgjigj Krishti atyre?
- Si na këshillon Krishti të rrimë apo të mos rrimë me mëkatarët?

UDHËZIME PËR MISIONIN

(Matheu 10, 5-15, Marku 6, 6-13, Lluca 9, 1-6)

5 Këta të dymbëdhjetë dërgoi Jisui dhe i porositi, duke u thënë: “Mos shkoni atje ku janë ata të kombeve e mos hyni në asnjë qytet të samaritanëve, 6 por më mirë shkoni te delet e humbura të shtëpisë së Izraelit. 7 Dhe gjatë rrugës, predikoni, duke thënë: Mbretëria e qiejve po afron. 8 Shëroni të sëmurët, ngjallni të vdekurit, pastroni të gërbulurit, nxirrni jashtë demonët; falas keni marrë, falas jepni. 9 Mos merrni me vete në brezat tuaj as ar, as argjend, as monedha bakri, 10 as trastë për udhë, as dy tunika, as sandale, as shkop, sepse punëtori e meriton ushqimin e vet. 11 Në çdo qytet ose fshat që të hyni, pyesni kush është i denjë në atë vend dhe qëndroni aty derisa të largoheni. 12 Kur të hyni në shtëpi, përshëndetni. 13 Dhe nëse ajo shtëpi e meriton, le të sundojë mbi të paqja juaj; por nëse nuk e meriton, te ju u ktheftë paqja juaj. 14 Nëse dikush nuk ju pranon, as nuk dëgjon fjalët tuaja, kur të dilni nga ajo shtëpi ose nga ai qytet, shkundni pluhurin nga këmbët tuaja. 15 Me të vërtetë po ju them, në ditën e gjykimit do ta ketë më të lehtë për të duruar vendi i Sodomës dhe i Gomorrës, sesa ai qytet.

-Mos hyni në qytet samaritanësh. Samaria gjendej midis Judesë dhe Galilesë. Samaritanët qenë fis i përzjerë dhe kishin armiqësi me judenjtë. Samaritanët njihnin vetëm pesë librat e Moisiut dhe prisnin ardhjen e Mesisë. Armiqësia midis judenjve dhe samaritanëve kishte lindur në kohën kur judenjtë u kthyen nga rrobëria babilonike. Samaritanët nuk i ndihmuan ata që të rindëronin tempullin, por ndërtuan një tempull në malin Garizin.

-Dhentë e humbura të shtëpisë të Izraelit. Krishti i porositi dishepujt që të shkonin tek delet e humbura të shtëpisë së Izraelit.

-Përshëndeteni atë. Përshëndetja e hebrejve në atë kohë ishte: “Paqe mbi ju” që do të thoshte bekimi i Perëndisë ardhte mbi ju.

-Shkundni pluhurin e këpucëve. Hebrenjtë e kishin për zakon që kur udhëtonin nëpër vendet idhujtare, sapo futeshin në tokën e premtuar, pra në Palestinë, ata shkundnin pluhurin e këpucëve të tyre. Këtu e ka kuptimin që të ndërprisnin çdo lloj lidhje me idhujtarët.

-Sodomi dhe Gomora. Qenë dy qytete në juglindje të Palestinës. Këto qytete në vitin 1900 para Krishtit u dënuan nga Perëndia dhe u përmbytën nga Deti i Vdekur (Gjeneza 19).

Pyetje rreth tekstit:

-Përse Krishti i porositi dishepujt të mos hynë në qytet samaritanësh?

-Çfarë duhet të bënin dishepujt?

-Si duhet t’i kryenin shërimet?

-Kur hynin nëpër shtëpi si përshëndesnin apostujt?

-Atje ku nuk i pranonin çfarë duhet të bënin.

KUNDËRSHTIMI I BOTËS PËR MISIONIN

(Matheu, 10, 16-23, Marku 13, 9-13,

Lluka 12, 2-7, 21, 12-19)

16 Ja, Unë po ju dërgoj si delet në mes të ujqve; pra, bëhuni të matur si gjarpërinjtë dhe të dëlirë si pëllumbat. 17 Por ruhuni nga njerëzit, sepse do t'ju dorëzojnë në gjykata dhe do t'ju fshikullojnë në sinagogat e tyre; 18 do t'ju nxjerrin para sundimtarëve dhe para mbretërve, për shkakun Tim, që të dëshmoni para tyre dhe para kombeve. 19 Por kur t'ju dorëzojnë, mos u shqetësoni se si do të flisni ose çfarë do të thoni; sepse në atë çast do t'ju mësohet se çfarë duhet të thoni. 20 Sepse nuk jeni ju që po flisni, por është Fryma e Atit tuaj që flet nëpërmjet jush. 21 Vëllai do ta dorëzojë vëllanë që ta vrasin e ati të birin; fëmijët do të ngrenë krye kundër prindërve dhe do t'i bëjnë të vriten. 22 Do të urreheni nga të gjithë për shkak të emrit Tim, por kush qëndron deri në fund, ai do të shpëtohet. 23 Por, kur t'ju përndjekin në një qytet, ikni në një tjetër, sepse me të vërtetë po ju them, nuk do t'i keni përshkuar ende deri në fund qytetet e Izraelit, para se të vijë Biri i Njeriut.

-Atëhere do t'u mendojnë dhe do t'ju vrasin. Pothuajse të gjithë perandorët romakë, përpara se të mbretëronte Konstandini i Madh, i kanë përndjekur të krishterët duke filluar që nga Neroni

(54-68) e deri tek Diokleciani (248-305). Përndjekjet qenë të shumta, por historiani Honore e përcaktoi në 10-të numërin e tyre, duke i karakterizuar këto si më të përgjakshmet. Numëri dhjetë, u pranua si simbolik duke u krahasuar me dhjetë plagët (fatkeqësitë) e Faraonit, të cilat janë konsideruar si prototip i përndjekjeve ndaj të krishterëve. Vetë Zoti ynë Jisu Krishti kishte parathënë: “Atëhere do t’u mendojnë dhe do t’u vrasin. Të gjithë popujt, do t’u urrejnë për shkakun e emrit tim. Atëhere shumë do të lenë fenë do ta tradhëtojnë njeri-tjetrin dhe do të kenë mëri njëri-tjetrin. Shumë profetë të rremë, do të ngrihen dhe do të gënjejnë shumë veta. Do të shtohet padrejtësia dhe dashuria e të shumtëve do të ftohet. Por kush do të durojë deri në fund, do të shpërblehet” (Matheu 24, 9-13).

-Nuk do t’i mbaroni qytetet derisa të vijë Biri i Njeriut. Dishepujt fillimisht predikuan ungjillin tek judenjtë. Ata shkonin qytet më qytet deri sa të vinte dita. Vetëm pas rrënimit të Jeruselemit ata shkuan të predikonin ungjillin e shenjtë tek popujt paganë.

Pyetje rreth tekstit:

- Si i përshkruan Krishti përndjekjet ndaj të krishterëve.
- Çfarë do të ndodhë me ata që do të rezistojnë deri në fund?
- Ku predikonin dishepujt në fillim?
- Kur filluan të predikonin tek paganët?

PËRÇARJA E NJERËZVE

(Matheu 10, 34-36, Lluca 12, 51-53)

34 Mos mendoni se kam ardhur të sjell paqe mbi tokë. Nuk kam ardhur të sjell paqe, por shpatë. 35 Sepse kam ardhur të fus njeriun në mëri me të atin, bijën me të ëmën dhe nusen me të vjehrrën. 36 Dhe armiqtë e njeriut do të jenë vetë njerëzit e shtëpisë së tij.

-Shpatë. Shpata nënkupton luftën. Pra ai që beson, bëhet luftëtar i Krishtit dhe ndeshet.

-Sepse kam ardhur të fus njeriun në mëri. Këto vargje i ka parathënë profeti Mikea: “Sepse i biri turpëron të atin, bija ngre krye kundër nënës, e reja kundër vjehrës, armiqtë e secilit janë ata të shtëpisë së tij” (Mikea 7,6).

SHPJEGIMI I PARAVOLISË SË MBJELLËSIT

(Matheu 13, 18-23, Marku 4, 13-20, Lluka 8, 11-15)

18 Prandaj, dëgjoni shëmbëlltyrën e mbjellësit. 19 Kur dikush dëgjon fjalën e mbretërisë dhe nuk e merr vesh, vjen i ligu dhe i rrëmben atë çka ishte mbjellë në zemrën e tij. Kjo është fara që ishte mbjellë gjatë rrugës. 20 Kurse fara e mbjellë në gurishte është ai që dëgjon fjalën dhe e pret menjëherë me gëzim. 21 Por, meqë nuk ka rrënjë në vetvete, nuk jeton gjatë dhe, kur vjen mundimi e përndjekja për shkak të fjalës, ai menjëherë rrëzohet. 22 Fara e mbjellë në driza është ai që e dëgjon fjalën, por shqetësimet e kësaj bote dhe mashtrimi i pasurisë e mbysin fjalën dhe ajo nuk jep fryt. 23 Por fara e mbjellë në tokë të mirë, është pikërisht ai që dëgjon fjalën dhe e kupton; ky madje jep edhe fryte dhe prodhon njëri njëqind, tjetri gjashtëdhjetë, i treti tridhjetëfish.”

-Fara që ra pranë udhës. Në rastin e parë zemrat e njerëzve qenë të ashpra e të ngurta si rruga që sado farë të hedhësh asnjëherë nuk ka për të mbirë. Ata që qëndrojnë përgjatë rrugës e dëgjojnë fjalën e Perëndisë, por ajo qëndron në sipërfaqe, më pas vjen djalli dhe ua mer fjalën nga zemrat e tyre, që ata të mos i besojnë doktrinës së Ungjillit dhe të mos shpëtojnë.

-Farat që ranë në gurishte. Në rastin e dytë zemrat e njerëzve i ngajnë tokës me gurë. Ata në fillim e dëgjojnë me

kënaqësi fjalën e Perëndisë, por besimi i tyre nuk është i thellë dhe i qëndrueshëm. Sapo shfaqen tundimet dhe vështirësitë entuziazmi i këtyre njerëzve shuhet dhe ata tërhiqen.

-Farat që ranë në driza. Në rastin e tretë simbolizon zemrat e atyre njerëzve, të cilët e dëgjojnë fjalën e Perëndisë dhe përpiqen për ta zbatuar, por ua zënë frymën shqetësimet, pasuritë, kënaqësitë e jetës dhe nuk u ngelet kohë për kultivimin e shpirtit. Tek këto zemra fjala e Perëndisë përsëri nuk jep fryte. Në këtë kategori futen ata njerëz që në një pjesë të shpirtit të tyre mbollën lulet aromatike të virtuteve të krishtera dhe bashkë me to kultivuan ferrat e mëkatit. Janë ata njerëz që njerin sy e drejtojnë nga qielli dhe tjetrin drejt baltës së botës.

-Farat që ranë në dhe të mirë. Rasti i fundit simbolizon njerëzit, zemra e të cilëve është tokë pjellore. Ata e dëgjuan me gëzim fjalën e Perëndisë dhe e ruajtën në zemrat e tyre. Paravolia e mbjellësit na kujton që secili prej nesh të shohi veten e tij dhe me ndershmëri e sinqeritet të përcaktojë se cilit rast i përket.

Pyetje rreth tekstit:

- Përse e tha Krishti paravolinë e mbjellësit?
- Përse Krishti i mësonte njerëzit me anën e paravolive?
- Çfarë ndodhi me farën që ra pranë udhës?
- Çfarë ndodhi me farën që ra në gurishte?
- Çfarë ndodhi me farën që ra driza?
- Çfarë ndodhi me farën që ra në tokë të mirë?
- Çfarë mësojmë nga paravolia e mbjellësit?

PARAVOLIA E EGJRIT

(Matheu 13, 24-30)

24 Ai u tregoi një shëmbëlltë të tjetër dhe tha: “Mbretëria e qiejve i ngjason një njeriu që mbolli farë të mirë në arën e vet. 25 Por kur njerëzit po flinin, erdhi armiku i tij dhe mbolli egjër përmes grurit dhe u largua. 26 Kur mbiu bari dhe nxori kallinj, atëherë mbiu edhe egjra. 27 Shërbëtorët e të zotit të shtëpisë erdhën dhe i thanë: Zotëri, a nuk mbolle farë të mirë në arën tënde? Atëherë nga doli egjra? 28 Ai u tha: Këtë e ka bërë ndonjë njeri armik. Shërbëtorët i thanë: A do që të shkojmë ta tëharrim? 29 Ai tha: Jo, sepse ka rrezik që duke tëharrur egjrën, mund të shkulni bashkë me të edhe grurin. 30 Lërinë të rriten së bashku derisa të vijnë të korrat dhe atëherë do t’u them korrësve: “Mblidhni më parë egjrën dhe lidheni në duaj për ta djegur, kurse grurin shtjereni në grunarin tim”.

-Njeriu që mbjell farën. Ai që mbjell farën është Krishti. Këtu e ka kuptimin që mbjell farën e mirë në zemrat e popullit.

-Farë të mirë në arë të tij. Këtu me fjalën arë kuptojmë popullin dhe me farë të mirë kuptojmë njerëzit e drejtë.

-Këtë e ka bërë armiku. Armiku, i cili mbjell egjërën në arë është djalli.

-Deri në të korra. Të korrat simbolizojnë gjykimin e fundit.

-Do t'u them korrësve. Këtu e ka kuptimin për engjëjt, të cilët kur të vijë koha e gjykimit do t'i ndajnë të mirët nga të këqijtë.

Pyetje rreth tekstit:

- Me kë ngjason Mbretëria e Qiejve?
- Kush është ai që mbjell farën e mirë?
- Kush është ai që mbjell egjrin?
- Çfarë simbolizojnë të korrat?
- Si do të jetë momenti i gjykimit të fundit?

PARAVOLIA E KOKRRËS SË SINAPIT

(Matheu 13, 31-32, Marku 4, 30-32, Lluca 13,18,19)

31 Ai u tregoi një tjetër shëmbëlltëri dhe tha: “Mbretëria e qiejve i ngjason kokrrës së sinapit, të cilën e mori dikush dhe e mbolli në arën e vet. 32 Ajo vërtet është më e vogla nga të gjitha farat, por kur rritet, ua kalon të gjitha barërave dhe bëhet pemë, aq sa vijnë zogjtë e qiellit dhe bëjnë fole në degët e saj.”

-Kokrra e sinapit. Hebrenjtë me kokrrën e sinapit nënkuptonin farën më të vogël, e cila ishte mikroskopike. Me kokrrën e sinapit ai krahason krishtërimin, i cili sapo kishte filluar të lindte dhe do të gjente hapësira për t’u forcuar dhe për t’u shtrirë në të gjithë botën.

-Bëhet një pemë, e cila gjendet në brigjet e Galilesë dhe në gjuhën hebraike quhet *hardal*. Kjo pemë prodhon kokkra sinapi prandaj evropianët e quajtën *Salvadora Persica*.

Pyetje rreth tekstit:

- Përse Krishti e krahason Mbretërinë e Qiejve me kokrrën e sinapit?
- Çfarë simbolizon kokrra e sinapit?
- Çfarë ndodh me kokrrën e sinapit kur bëhet pemë?

SHPJEGIMI I PARAVOLISË SË EGJRIT

(Matheu 13, 36-43)

36 Pastaj, si e la turmën, hyri në shtëpi dhe dishepujt e Tij iu afruan e i thanë: “Na shpjego shëmbëlltyrën e egjrës në arë.” 37 Ai u përgjigj dhe tha: “Ai që mbjell farën e mirë, është Biri i Njeriut. 38 Ara është bota dhe fara e mirë janë bijtë e mbretërisë; ndërsa egjra janë bijtë e të ligut. 39 Armiku që i mbolli ato, është djalli; të korrat janë fundi i jetës dhe korrësit janë engjëjt. 40 Pra, ashtu si mblidhet egjra e digjet në zjarr, po ashtu do të ndodhë në fund të jetës. 41 Biri i Njeriut do të dërgojë engjëjt e Vet dhe ata do të shkulin nga mbretëria e Tij gjithçka që çon në mëkat, si dhe ata që bëjnë paudhësi. 42 Do t’i flakin në furrën e zjarrit; atje do të ketë kujë dhe kërcëllimë dhëmbësh. 43 Pastaj të drejtët do të shndrijnë si dielli në mbretërinë e Atit të tyre. Ai që ka veshë, le të dëgjojë.

-Ai që mbjell farën. I zoti i shtëpisë, i cili mbjell farën e mirë është Krishti. Ara është bota.

-Fara e mirë dhe egjra. Më fjalët fara e mirë ungjillori nënkupton njerëzit e drejtë, të cilët janë bijtë e mbretërisë. Ndërsa egjëri simbolizon mëkatarët, të cilët në ditën e gjykimit do të hidhen në furrë të zjarrit, ku do ketë vetëm qarje dhe kërcëllima dhëmbësh. Ai që ka mbjellë egjren është djalli.

-Korrja dhe korrësit. Me fjalën e kohës së korrjes ungjillori simbolizon ditën e gjykimit përfundimtar. Ndërsa me korrësit ai nënkupton engjëjt. Në ditën e gjykimit Biri i Njeriut do të thërresë engjëjt, të cilët do të ndajnë mëkatarët nga të drejtët.

PRERJAE KOKËS SË JOAN PAGËZORIT

(Matheu 14, 1-12, Marku 6,14-56, Lluca 3, 19-20, 9, 7-17,
Joani 6,1-21)

1 Në atë kohë tetrarkut Herod i vajti në vesh fama e Jisuit 2 dhe u tha shërbëtorëve të vet: “Ky është Joan Pagëzori; ai u ngjall nga të vdekurit. Prandaj veprojnë tek ai fuqi për të bërë mrekulli.” 3 Herodi, pasi e kishte kapur Joanin, e lidhi dhe e futi në burg për shkak të Herodiadës, gruas së Filipit, vëllait të vet. 4 Sepse Joani i thoshte: “Nuk të lejohet ta mbash atë.” 5 Donte ta vriste Joanin, por kishte frikë turmën, sepse e mbanin për profet. 6 Kur u festua ditëlindja e Herodit, e bija e Herodiadës vallëzoi para tyre dhe Herodit i pëlqeu kaq shumë, 7 sa që i premtoi, duke u betuar, se do t’i jepte çfarëdo që t’i kërkonte. 8 Ajo, e nxitur nga e ëma, tha: “Ma jep këtu në pjtë kokën e Joan Pagëzorit.” 9 Mbreti u pikëllua shumë, por për hir të betimit dhe të atyre që ishin shtruar me të në tryezë, urdhëroi që t’ia jepnin. 10 Dërgoi dhe i prenë kokën Joanit në burg. 11 E sollën kokën e tij në pjtë dhe ia dhanë vajzës, e cila ia çoi së ëmës. 12 Kur erdhën dishepujt e Joanit, morën kufomën e tij, e varrosën dhe shkuan e i treguan Jisuit. 13 Jisui, me ta dëgjuar, iku prej andej me lundër në një vend të shkretë, në vetmi, dhe, kur e morën vesh turmat, e ndoqën më këmbë nga qytetet. 14 Me të zbritur në tokë, Ai pa një

turmë të madhe dhe, duke ndjerë keqardhje për ta, i shëroi të sëmurët e tyre.

-Ky është Joan Pagëzori. Profeti Isaia kishte profetizuar se Joani do të jetë “një zë që buçet në shkretëtirë”. Njerëzimi në atë kohë ishte larg Perëndisë dhe nuk i dëgjonte ftesat qiellore. Nevojitej pra njeriu i Perëndisë Joani për të ngritur me forcë zërin e tij duke prekur zemrat e njerëzve. Joani e vlerësoi ftesën që i bëri Perëndia, prandaj u bë i madh.

-Nuk është e lejueshme që të kesh gruan e vëllait tënd. Joani sakrifikoi duke mos nguruar të kritikonte mbretin Herod, i cili bënte një jetë të shthurur. Joani e kritikoi hapur mbretin Herod, sepse kishte marrë gruan e vëllait të tij Filipit, Herodiatën. Me guximin që e karakterizonte, Joani i thotë: “Nuk është e lejueshme që të kesh gruan e vëllait tënd”. Për këtë arsye Herodiata e urrente Joanin dhe donte të hakmerrej, sapo të gjente rastin.

-Herod Tetrraku. Mbreti Herod vendosi të bashkëjetonte me gruan e vëllait të tij Filipit, Herodiatën, ndërsa gruan që kishte më kurorë, të bijën e princit Arab Aretit, ai e përzuri nga shtëpia.

-Nuk është e udhës të martohesh me gruan e vëllait. Ligji i Moisiut e ndalonte këtë gjë. “Nuk do të zbulosh lakuriqësinë e gruas së vëllait tënd, nuk do t’i afrohesh gruas së tij, sepse ajo është kunata jote” (Levitiku 18,14).

-Ditëlindja e Herodit. Hebrenjtë e kishin për zakon që festonin rrethprerjen, pra tëtë ditë pas lindjes. Herodi ishte qytetar romak dhe si i tillë festonte përvjetorin e lindjes.

-Kërko kokën e Joan Pagëzorit. Herodi shtroi një gosti me rastin e ditëlindjes së tij, ku ftoi gjithë parinë e Galilesë. Gjatë gostisë bija e Heroditës kërceu një valle me të cilën i mahniti të

gjithë të pranishmit e në mënyrë të veçantë Herodin. Atëhere mbreti i entuzjasmuar i premtoi vajzës: “Kërko çfarë të duash dhe unë do të jap deri në gjsmën e mbretërisë sime”. Vajza vajti tek e ëma dhe e pyeti se çfarë të kërkonte. E ëma plot djallëzi i tha: “Kërko kokën e Joan Pagëzorit”.

-Kokën e Joanit në pjtë. Mbreti nuk mund që ta refuzonte premtimin që pati dhënë. Atëhere dërgoi një ushtar duke e urdhëruar që t’ia sillte kokën e Joanit në pjtë. Herodi gjakatar nuk përfaqëson vetëm mizorinë e njeriut të asaj kohe, por edhe njeriun e të gjithë kohrave, i cili është i mbyllur në egoizmin e tij të brendshëm. i sunduar nga egoizmi, ai shfarros gjithë ata që i dalin përpara. Zhduk ata që e kritikojnë dhe i vënë në dukje gabimet. Vret të gjithë ata që i konsideron armiq e kundërshtarë. Këtë bëri edhe me Joan Pararendësin.

-Ajo ia pruri së ëmës. Pas Herodit bashkfajtores në krim është edhe Herodita, e cila me ligësinë dhe djallëzinë që e karakterizonte nuk nguroi të hakmerrej ndaj atij njeriu që e pati kritikuar për jetën e saj të pandershme. Ajo grua për hir të lavdisë dhe parave pati pranuar të bashkjetonte me vëllanë e burrit të saj. Sa gjë e ulët është kur nderi nuk llogaritet përpara lavdisë dhe parave?

-Nxënësit e tij e varrosën. Joani kishte nxënës, njëri prej të cilëve kishte qenë Andrea. Joani u bë Pararendës me ftesën që i bëri Perëndia, u bë i madh me predikimin dhe misionin e tij.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë u tha Herodi shërbëtorëve të tij?
- Për çfarë arsye Herodi e burgosi Joanin?

- Çfarë parathoshte ligji i Moisiut për bashkëjetesën me gruan e vëllait?
- Çfarë ndodhi gjatë gostisë që shtroi Herodi?
- Çfarë kërkoi vajza e vogël?
- Si u hakmorr Herodita ndaj Joanit?
- Çfarë bënë nxënësit me trupin e Joanit?

NDJESA PËR VËLLAIN

(Matheu 18, 15-22, Lluca 17, 3)

15 Por, nëse vëllai yt mëkaton kundër teje, shko e ballafaqohu vetëm për vetëm me të; po të dëgjoi, e ke fituar vëllanë, 16 por po nuk të dëgjoi, merr me vete edhe një ose dy veta, që çdo fjalë të vërtetohet nga goja e dy ose tre dëshmitarëve. 17 Në mos i dëgjoftë ata, thuaja kishës; po nuk e dëgjoi edhe kishën, atëherë trajtoje si pagan dhe tagrambledhës. 18 Me të vërtetë po ju them, çdo gjë që do të lidhni mbi tokë, do të jetë e lidhur në qiell, dhe çdo gjë që do të zgjidhni mbi tokë do të jetë e zgjidhur në qiell. 19 Përsëri, me të vërtetë po ju them, nëse dy prej jush këtu në tokë bien në një mendje për çdo gjë që të kërkojnë, kjo do t'u përmbushet nga Ati Im që është në qiej. 20 Sepse, aty ku janë mbledhur dy ose tre në emrin Tim, aty në mes tyre jam Unë.” 21 Pastaj Pjetri u afrua dhe i tha: “Zot, sa herë do ta fal vëllanë tim kur mëkaton kundër meje? Deri shtatë herë?” 22 Jisui i tha: “Nuk të them deri shtatë herë, por deri shtatëdhjetë herë shtatë.”

-Trajtoje si pagan dhe targambledhës. Me fjalën pagan kuptojmë atë njeri, i cili nuk ishte judeas. Me fjalë të tjera quheshin ata njerëz, që u faleshin idhujve. Ndërsa targambledhësit, qenë ata njerëz të cilët mblidhnin taksat në favor të romakëve.

-Deri më sa herë duhet ta falë vëllanë tim kur mëkaton ndaj meje? Farisenjtë e jepnin faljen deri në tri herë. Petro e shtoi numrin në shtatë, ndofta që ky numër simbolikisht konsiderohej i përkryer për judenjtë. Por sipas Grigorit të Nisës, ekzistonte një traditë e lashtë tej judenjtë për ta falur tjetrin shtatë herë. Kjo e kishte origjinën nga dita e shtatë, pra ajo e pushimit të Perëndisë. Në ditën e pushimit atë të sabbatit, Perëndia falte gjithë ata që pendoheshin sinqerisht.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë kuptojmë me fjalën pagan?
- Cilët qenë targambledhësit?
- Sa herë falnin farisenjtë?
- Çfarë propozoi Petro për faljen?
- Si na mëson Krishti?

PARAVOLIA E SHËRBËTORIT TË LIG

(Matheu 18, 23-35)

23 Prandaj mbretëria e qiejve i ngjan një mbreti, që deshi të bënte llogaritë me shërbëtorët e vet. 24 Kur filloi të bënte llogaritë, i sollën njërin, i cili i kishte borxh dhjetë mijë talenta. 25 Por ngaqë nuk kishte me ç'tia paguante borxhin, i zoti e urdhëroi që ai, e shoqja e fëmijët, dhe gjithë ç'kishte, të shiteshin për t'i larë borxhin. 26 Atëherë shërbëtori ra në gjunjë para Tij, duke thënë: Ki durim me mua dhe të gjitha do t'i shlyej. 27 I zoti i atij shërbëtori, duke ndier keqardhje, e liroi dhe ia fali borxhin. 28 Por, po ai shërbëtor, duke dalë, gjeti një nga shërbëtorët e tjerë, që i kishte borxh njëqind denarë; e mbërtheu dhe po e mbyste, duke thënë: Më laj borxhin. 29 Shërbëtori, shoku i tij, i ra ndër këmbë dhe iu lut, duke thënë: Ki durim me mua dhe do ta laj borxhin. 30 Por ai nuk donte; përkundrazi shkoi dhe e flaku në burg, derisa t'ia shlyente borxhin. 31 Kur shërbëtorët e tjerë panë ç'ndodhi, u hidhëruan shumë dhe shkuan e i treguan të zotit të tyre gjithë ç'ndodhi. 32 Atëherë, i zoti e thirri dhe i tha: O shërbëtor i lig, unë të fala gjithë atë borxh, meqë ti m'u lute. 33 A nuk duhej të kishe mëshirë edhe ti për shokun tënd shërbëtor, ashtu siç të pata mëshirë unë? 34 I zoti u zemërua dhe ua dorëzoi xhelatëve ta torturonin, derisa të shlyente gjithë borxhin që i

kishte. 35 Kështu do t'ju trajtojë edhe Ati Im qiellor, po të mos e falë secili vëllanë e vet me gjithë zemër.”

-Mbreti deshi të shihte llogarinë e shërbëtorëve të tij. Mbreti është Perëndia, kurse shërbëtorët janë njerëzit. Borxhi i madh prej dhjetë mijë talandash tregon mëkatet që bëjmë ne, ndësa borxhi i vogël prej njëqin dinarësh simbolizon falet që i bëjnë njerëzit njeri-tjetrit.

-Më paguaj borxhin që më ke. Shërbëtori i mbushur gjithë gëzim u kthye për në shtëpinë e tij, për të njoftuar edhe pjestarët e tjerë të familjes që iu falën të gjitha borxhet që kishte. Mirëpo gjatë rrugës takoi një mikun e tij që i kishte një borxh të vjetër prej dhjetë dinarësh, e cila ishte një shumë e papërfillshme në krahasim me atë borxh që iu fal nga zotëria i tij. Menjëherë e zuri për fyti duke i thënë: “më paguaj borxhin që më ke “. Ai i ra në gjunjë dhe i lutej se do t'ia shlyente borxhin, por më kot. E futi në burg derisa t'ia shlyente detyrimin.

-Ti nuk ke aspak mëshirë për mikun tënd? Kur mësoi për këtë gjë, zotëria i tij u zemërua shumë e i tha:”Unë të fala gjithë atë borxh të madh sepse mu lute, ndërsa ti nuk ke aspak mëshirë për mikun tënd?”

-Detyrimi ndaj Perëndisë. Kjo paravoli na kujton një nga çështjet më të rëndësishme të jetës sonë. Të gjithë i detyrohemi Perëndisë jo vetëm për dhuratat materiale e shpirtërore që na ka dhënë, por edhe për faljen e mëkatave tona. Këto janë borxhet tona që Zoti i gjithëmirë na i fal, nëse edhe neve ua falim fajtorëve tanë. Perëndia nuk dëshiron lutjet dhe sakrificat tona nëse nuk i kemi falur të gjithë njerëzit tanë.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë simbolizon mbreti dhe shërbëtorët?
- Si veptoi shërbëtori me borxhlliu?
- Si reagoi zotëria?
- Çfarë na mëson kjo paravoli?

PASURIA DHE JETA E AMSHUAR

(Matheu 19, 16-30), Marku 10, 17-31, Lluca 18, 18-30)

16 Dhe ja, u afrua njëri dhe i tha: “Mjeshtër, ç’ të mirë duhet të bëj që të gëzoj jetën e amshuar?” 17 Ai i tha: “Përse më pyet Mua për të mirën? Vetëm njëri është i mirë; por në qoftë se do që të hysh në jetë, zbato urdhërimet.” 18 Ai i tha: “Cilat?” Jisui tha: “Mos vrit, mos tradhto gruan, mos vidh, mos jep dëshmi të rreme. 19 Ndero atin e nënën dhe duaje të afërmin tënd ashtu si veten.” 20 Djaloshi i tha: “Të gjitha këto i kam zbatuar. Ç’ më mungon tjetër?” 21 Jisui i tha: “Po deshe të jesh i përsosur, shko e shit mallin tënd, jepua të vobektëve dhe do të kesh thesar në qiej. Pastaj eja e më ndiq Mua.” 22 Por djaloshi, kur dëgjoi këtë fjalë, u largua i hidhëruar, sepse kishte shumë pasuri. 23 Jisui u tha dishepujve të Vet: “Me të vërtetë po ju them, i pasuri do të hyjë me vështirësi në mbretërinë e qiejve. 24 Edhe një herë po ju them: Më të lehtë e ka një deve të kalojë nëpër vrimën e gjilpërës, sesa i pasuri të hyjë në mbretërinë e Perëndisë.” 25 Kur e dëgjuan dishepujt, u habitën jashtë mase dhe thanë: “Atëherë kush mund të shpëtohet?” 26 Jisui, duke i vështruar, u tha: “Për njerëzit kjo është e pamundur, por për Perëndinë çdo gjë është e mundur.” 27 Pastaj Pjetri u përgjigj dhe i tha: “Ja, ne i lamë të gjitha dhe erdhëm pas Teje; atëherë ç’do të

bëhet me ne?” 28 Jisui u tha: “Me të vërtetë po ju them, në ripërtëritjen e të gjitha gjërave, kur Biri i Njeriut të ulet në fronin e lavdisë së Tij, ju që më ndoqët pas, do të uleni në dymbëdhjetë frone dhe do të gjykoni të dymbëdhjetë fiset e Izraelit. 29 Kushdo që ka lënë shtëpitë, vëllezërit ose motrat, atin ose nënën, ose fëmijët, ose arat për hir të emrit Tim, do të marrë njëqind herë më shumë dhe do të trashëgojë jetën e amshuar. 30 Shumë që janë të parët, do të jenë të fundit dhe të fundit do të jenë të parët.”

-Mësues, çfarë duhet të bëj që ta trashëgoj jetën e përjetshme? Jisui vendosi që të shkonte në qytetin e Peresë. Një njeri i pasur, u afrua tek burimi i përjetësisë që është Jisu Krishti, për të marë mësimet e duhura. Ai ia kishte kaluar mirë në tokë dhe të njëjtin gjë dëshironte ta vazhdonte edhe në përjetësi.

-Njeriu erdhi tek Jisui duke e ngacmuar me pyetje. Shumë njerëz i janë afruar Jisuit për shkaqe të ndryshme. Disa i janë afruar për ta njohur, të tjerë për t’i kërkuar diçka, disa për tu bërë dishepuj të tij, të tjerë për tu shëruar dhe disa për ta tradhëtuar. Historia e Krishtëritimit i njeh me emra këta njerëz për shembull Apostull Andrea iu afrua Krishtit për tu bërë dishepull i tij prandaj u quait i parëthirruri. Thomai nuk donte ta besonte dhe Juda do ta tradhëtonte, ndërsa i pasuri i ungjillit donte ta ngacmonte.

-Njerëzit që i afrohen Krishtit. Krishti me çdonjerin prej tyre sillej në mënyrë analoge. Kjo ka ndodhur gjithnjë me Krishtin, gjithë sa vinin me besim e me zemër janë bekuar, ndërsa ata që i afrohen me dinakëri dhe për ta ngacmuar janë shkatërruar. Po ne si i afrohem Krishtit? Vetë Zoti dhe shpëtimtari ynë Jisu Krishti e ka thënë qartë: “Ai që beson në mua nuk do të mbesë në errësi

por do të ketë jetën e përjetëshme”. Vërtetë ai që beson më Krishtin jeton në përjetësi. Prandaj edhe i pasuri iu drejtua Krishtit që të mësonte se ç’ duhej të bënte që ta fitonte përjetësinë. Jisu Krishti e ka thënë qartë: “Unë jam në mes tuaj dhe Mbretëria e Perëndisë ka filluar”.

-Zbato porositë. Ai i kishte zbatuar porositë e Perëndisë, por sapo erdhi momenti që ta shiste pasurinë e tij, nuk pranoi. Vërtetë djaloshi i pasur kishte duar të pastra sepse asnjëherë nuk kishte vjedhur, nuk kishte vrarë etj, por ai kishte një të metë, nuk i donte njerëzit që vuanin. Krishti na do që vërtetë të jemi me duar të pastra, por ato të jenë të mbushura me vepra dashurie dhe bamirësie.

-Shit pasurinë. Kur Krishti i tha që ta mohonte pasurinë dhe të ecte bashkë me të, ai u dëshpërua shumë. Fatkeqësisht disa njerëz nuk ndoqën Krishtin. Ata preferuan të përkohshmen dhe jo të përjetshmen, errësirën dhe jo dritën, gënjeshtrenë dhe jo të vërtetën. Një gabim themelor i djaloshit të pasur ishte konceptimi mdërmjet të sotmes dhe përjetësisë. Ai mendonte se jeta e njeriut kufizohet vetëm ndërmjet lindjes dhe vdekjes duke e lënë mënjanë oqeanin e pafund të përjetësisë. Gabim mendojmë edhe ne kur kohën e masim me të tashmen dhe të ardhmen duke krijuar përshtypjen se koha që jetojmë u përket vetëm kënaqësive të përkohshme dhe harrohet prespektiva e përjetësisë.

-Është e vështirë që të hyjë i pasuri në mbretërinë e qiejve. Dëshëm të theksonim se të pasurit nuk përjashtohen nga mbretëria e qiejve, por ata mund të hyjnë në të nëse bëjnë bamirësi. Kjo është gjë e vështirë për ta, por jo e pamundur.

-Kush do të shpëtojë? Dishepujt të frikësuar e pyetën Krishtin se kush do të shpëtojë vallë? Jisui për t’i qetësuar ata tha: “Të pamundurat për njerëzit janë të mundura tek Perëndia”.

-Në krijimin e ri. Krishti u premtoi dishepujve që do të jenë të ulur në dymbëdhjetë frone për të gjykuar fiset e Izraelit.

-Të parët do të jenë të fundit. Si shembull i të parëve, të cilët do të dalin të fundit janë të pasurit. Ndërsa i fundit do të dali në krye, përfaqësohet me Llazarin e varfër, me targambledhësin e penduar etj.

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë pyetje i drejtoi i riu Krishtit?
- Çfarë porosish i dha Krishti?
- Çfarë nuk kishte bërë njeriu i pasur?
- Si reagoi ai kur Krishti i tha që t'ua jepte pasurinë të vobektëve?
- Çfarë u tha Krishti dishepujve?
- Si reagueshan dishepujt?
- Cilët do të jenë të parët dhe cilët do të jenë të fundit?

DËBIMI I TREGTARËVE NGA TEMPULLI

(Matheu 21, 12-13, Marku 11, 15-19,
Lluka 19, 45-48, Joani 2, 13-22)

12 Jisui hyri në tempull, i nxori jashtë të gjithë ata që shisnin e blinin në tempull dhe përmbysi tryezat e këmbyesve të parave, si dhe ndenjset e atyre që shisnin pëllumba. 13 Dhe u tha: “Është shkruar: Shtëpia Ime do të quhet shtëpi lutjesh’, por ju po e ktheni në një strofull kusarësh.”

-Në tempull. Këtu nuk e ka kuptimin për vendin e shenjtë, por për oborrin e kombeve, i cili ishte shndëruar në pazar. Kjo ngjarje ndodhi ditën e hënë.

-Shisnin pëllumba. Në tempull zakonisht njerëzit ofronin flijime. Më të varfërit duhej të ofronin një çift pëllumbash, ndërsa të pasurit ofronin një qingj.

-Shtëpia ime do të quhet shtëpi lutjeje. Me fjalën “shtëpia ime” kuptojmë tempullin e Sollomonit, i cili ishte ndërtuar mbi malin Moria në vitin 1005 para Krishtit. Pas disa shkatërrimesh, tempulli qe rindërtuar gjatë viteve të mbretërimit të Herodit të Madh. Ndërtimi i tij zgjati rreth 46 vjet.

-*Shtrofull kusarësh*. Profeti Jeremia ka profetizuar: “Ky tempull, i cili mban emrin tim, mos është bërë vallë në sytë tuaj një çerdhe hajdutësh?”(Jeremia 7,11).

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë kishte ndodhur me tempullin?
- Çfarë ofronin njerëzit në tempull?
- Çfarë kuptojmë me fjalët “shtëpia ime”?
- Si qe kthyer tempulli?

FIKU PA FRUT

(Matheu 21, 18-22, Marku 11, 12-14, 20-24)

18 Herët në mëngjes, ndërsa po kthehej për në qytet, e mori uria. 19 Pranë rrugës pa një fik, iu afrua, por nuk gjeti gjë në të veç gjetheve dhe i tha: “Kurrë mos u bëftë më fryt tek ti.” Dhe fiku u tha menjëherë. 20 Kur e panë dishepujt këtë, u mrekulluan dhe thanë: “Si u tha ky fik kaq shpejt?” 21 Jisui u përgjigj dhe u tha: “Me të vërtetë po ju them, po të keni besim e të mos dyshoni, jo vetëm këtë do t’i bëni fikut, por edhe këtij mali po t’i thoni: Ngrihu e hidhu në det’, ashtu do të bëhet. 22 Po të keni besim, çfarëdo që të kërkoni në lutje, do ta merrni.”

-Në qytet. Këtu e ka fjalën për qytetin e Jerusalemit, në të cilin Krishti do të kryente misionin e tij.

-I erdhi uri. Sipas ligjit të hebrenjve në rast urie lejohej që të haje nga pemët e huaja. Kjo ngjarje ka ndodhur të martën në mëngjes herët.

-Druri i fikut u tha. Apostujt “Të nesërmen në mëngjes, duke kaluar panë që fiku ishte tharë me gjithë rrënjë” (Marku 11,20). Me drurin e fikut nënkuptojmë popullin judaik, të cilët Krishti i mallkoi me tharje si druri i fikut. Judenjtë qenë si fiku, i cili nga larg dukej sikur kishte fryte, por në realitet kishte vetëm gjethe.

-Në keni besë. Krishti u tha dishepujve nëse kishin besë atëhere çdo gjë qe e mundur për ta.

Pyetje rreth tekstit:

- Për cilin qytet e kishte fjalën?
- Çfarë parashikonte ligji i hebrenjve?
- Çfarë nënkuptojmë me drurin e fikut?
- Si i këshillon Krishti dishepujt?

KRIKA PËR SHKRUESIT DHE FARISENJTË

(Matheu 23, 13-33)

13 Mjerë ju, skribë dhe farizenj, ju hipokritë! Sepse ju ua mbyllni njerëzve në fytyrë mbretërinë e qiejve. Sepse ju nuk hyni, as nuk i lini të hyjnë ata që përpiqen të hyjnë. 14 Mjerë ju, skribë dhe farisenj, ju hipokritë! Sepse ju përlani shtëpitë e vejushave, dhe për sy e faqe bëni lutje të gjata; prandaj ju do të merrni dënim më të madh. 15 Mjerë ju, skribë e farisenj, ju hipokritë! Sepse ju kaloni det e tokë për të bërë dikë të kthejë fe dhe, kur ai kthehet, ju e bëni pjellë të ferrit dy herë më shumë se veten tuaj. 16 Mjerë ju, o udhërrëfyes të verbër, që thoni: Kushdo që bën be për tempullin, kjo nuk vlen, por kushdo që betohet për arin e tempullit, ka detyrim. 17 Ju, o të marrë e të verbër! Ç'gjë është më e madhe, ari apo tempulli që ka shenjtëruar arin? 18 Gjithashtu thoni: Kushdo që bën be për altar, kjo nuk vlen, por kushdo që betohet për dhuratën mbi altar, ka detyrim. 19 O të verbër! Ç'gjë është më e madhe, dhurata apo altari që shenjtëron dhuratën? 20 Pra, ai që bën be për altarin, betohet për të dhe për gjithçka mbi të. 21 Dhe ai që bën be për tempullin, betohet për të dhe për Atë që rri në të. 22 Ai që bën be për qiellin, betohet për fronin e Perëndisë dhe për Atë që është ulur në të. 23 Mjerë ju, skribë e farisenj, ju hipokritë! Sepse ju jepni të dhjetën e mendrës, të koprës, të

qimnonit dhe keni lënë pas dore çështjet më të rëndësishme të ligjit: gjykimin, dhembshurinë dhe besimin. Këto duhet të bënit, pa lënë edhe ato të tjerat. 24 Ju, udhërrëfytes të verbër, që pastroni në kullësë mushkonjën dhe gëlltisni devenë. 25 Mjerë ju, skribë e farisenj, ju hipokritë! Sepse ju e pastroni nga jashtë kupën dhe pjatën, por nga brenda ato janë plot plaçkitje e shfrenime. 26 Ti, o farise i verbër, pastro më parë pjesën e brendshme të kupës, që edhe pjesa e jashtme e saj të jetë e pastruar. 27 Mjerë ju, skribë e farisenj, ju hipokritë! Sepse ju ngjani me varret e lyera me gëlqere, që nga jashtë duken vërtet të bukura, por nga brenda janë plot eshtra të vdekurish e gjithë papastërti. 28 Po kështu edhe ju, nga jashtë dukeni vërtet njerëz të drejtë, por nga brenda jeni plot hipokrizi dhe paudhësi. 29 Mjerë ju, skribë e farisenj, ju hipokritë! Sepse ju ndërtoni varret e profetëve dhe stolisni përmendoret e të drejtëve. 30 dhe thoni: Po të ishim në ditët e etërve tanë, nuk do të kishim marrë pjesë me ta në derdhjen e gjakut të profetëve. 31 Kështu ju dëshmoni për veten tuaj se jeni bij të atyre që vranë profetët. 32 Mbusheni edhe ju masën e etërve tuaj! 33 Ju gjarpërinj, pjella nepërkash, si do t'i shpëtoni dënimit në ferr?

-Shtëpitë e të vejave. Farisenjtë pasuroheshin duke mashtruar vejushat, të cilat u besonin pasurinë. Ky ishte një veprim që binte ndesh me ligjin e Moisiut, i cili i mbronte vejushat.

-Proselitë. Qenë të huajt, të cilët kishin pranuar judaizmin.

-Ari i tempullit. Me fjalët “ari i tempullit” kuptojmë të gjitha zbukurimet që gjendeshin në tempull. Ari i tempullit ishte i

shenjtë, sepse gjendej në tempull. Krishti i gjykon farisenjtë, të cilët nuk dinin të vlerësonin që kush kishte më tepër vlerë.

-Altari. Gjendej në oborrin e tempullit dhe shërbente për të sakrifikuar flijimet. Altari kishte përmasat 20 X 10.

-Betimi për tempullin. Në këtë rast Krishti u thotë farisenjve që ai që betohet për tempullin, betohet për Perëndinë, sepse tempulli është fronti i Perëndisë.

-Jepni një të dhjetën. Judenjtë duke ruajtur ligjin Mozaik jepnin një të dhjetën e produkteve të tyre për ushqimin e levitëve, një tjetër një të dhjetën të kafshëve dhe të bereqetit e ofronin në tempull dhe një të dhjetën për t'ua shpërndarë fukarenjve. Farisenjtë qenë shumë tipikë në këto gjëra dhe harronin përdëllimin e dashurinë.

-Udhëheqës të verbër. Krishti i quan farisenjtë “Udhëheqës të verbër”, sepse ata nga njera anë kishin përpirë kamilën dhe nga ana tjetër kishin frikë se mos kapërdinin mushkonjën, e cila është krejt e papërfillshme në krahasim me kamilën.

-Shtrydhni mushkonjën dhe kamilen e përpini. Farisenjtë kur pinin ujë e kullonin me një napë, nga frika se mos kishte rënë brenda ndonjë mushkonjë. Mushkonjat konsideroheshin insekte të ndyra nga hebrenjtë.

-Varre të lyer. Hebrenjtë, të cilët zbatonin me përpikmëri ligjin Mozaik, çdo vit më datën 15 të muajit Adhar lyenin varret me gëlqere të bardhë. Ata i lyenin varret jo vetëm për të qenë të pastër, por edhe për një arsye tjetër që të dukeshin nga kalimtarët, sepse sipas ligjit Mozaik nëse një jude prekte një të vdekur, atëherë ai quhej i papastër.

-E kaloni masën e etërve tuaj. Farisenjtë për të mohuar krimet që kishin bërë të parët e tyre hiqeshin si njerëz të moderuar.

Ata qenë më të këqinj se të parët e tyre, të cilët vranë profetët.
Farisenjtë qenë përndjekësit e Birit të Perëndisë.

-*Gjarpërinj, pjellë nëpërkash.* Krishti i krahason farisentë me gjarpërinjtë sepse fjalët që ata nxirrnin prej gojës qenë helm.
Ata nuk do t' i shpëtojnë dënimit të Perëndisë.

Pyetje rreth tekstit:

- Si pasuroheshin farisenjtë?
- Cilët qenë proslitët?
- Me kë i krahason Krishti farisenjtë?
- Çfarë bënin hebrenjtë çdo datë 15 të muajit Adhar?
- Çfarë u tha Krishti dishepujve?

JISUI DHE JERUSALEMI

(Matheu 23, 34-39, Lluca 13, 34,35)

34 Prandaj ja, Unë ju dërgoj profetë, njerëz të mençur e skribë dhe disa prej tyre do t'i vrisni e do t'i kryqëzoni; të tjerët do t'i fshikulloni në sinagogat tuaja e do t'i përndiqni nga qyteti në qytet, 35 që mbi ju të bjerë i gjithë gjaku i drejtë që është derdhur mbi tokë, nga gjaku i Abelit të drejtë deri te gjaku i Zakarisë, birit të Barakias, të cilin ju e vratë midis tempullit dhe altarit. 36 Me të vërtetë po ju them, të gjitha këto do të bien mbi këtë brez. 37 O Jeruzalem, Jeruzalem, që vret profetët e qëllon me gurë ata që dërgohen te ti, sa herë kam dëshiruar të mbledh fëmijët e tu së bashku, ashtu si mbledh pula zogjtë e vet nën krahë, por ju nuk deshët! 38 Ja, shtëpia juaj ju ka mbetur e shkretë. 39 Sepse po ju them se tani e tutje nuk do të më shihni më, derisa të thoni: "I bekuar është Ai që vjen në emër të Zotit!"

-Po ju dërgoj profetë. Këtu e ka kuptimin për apostujt, të cilët do të predikonin ungjillin e shenjtë në mbarë botën.

-Të bjerë mbi ju gjaku i drejtë. Gjaku i pafajshëm i Abelit: "Zëri i gjakut të vëllait tënd më vëngon nga toka" (Zanafilla 4, 10).

Gjithashtu profetin Zaharia, judenjtë e vranë në oborrin e tempullit. Për gjithë gjakun e derdhur, hebrenjtë u ndëshkuan.

-Shtëpia juaj po lihet e shkretë. Krishti në këtë rast parathotë ndëshkimin për Jerusalemin. Perëndia kishte dërguar profetët, por judenjtë i vranë me gurë.

-Nuk do të më shihni më. Krishti do të largohet nga populli i Jerusalemit, por do të vijë atëhere kur të gjykojë të gjallët e të vdekurit.

-I bekuar është ai që vjen në emërin e Zotit. Këto janë vargje të Psalmit 118, 26.

Pyetje rreth tekstit:

-Cilët nënkupton Krishti me frazën “po ju dërgoj profetë”?

-Çfarë ndodhi me hebrenjtë?

-Çfarë paratha Krishti për Jeruzalemin?

MBARIMI I KËSAJ BOTE

(Matheu 24, 3-35, Marku 13, 3-31, Lluca 21, 7-33)

3 Kur ishte ulur në Malin e Ullinjve, iu afruan dishepujt vetëm për vetëm dhe thanë: “Na thuaj, kur do të ndodhin këto gjëra? Cila do të jetë shenja e ardhjes Sate dhe e fundit të jetës?” 4 Jisui u përgjigj dhe u tha: “Hapni sytë se mos ju mashtron njeri. 5 Sepse shumë do të vijnë në emrin Tim, duke thënë: Unë jam Krishti’ dhe do të mashtrojnë shumë njerëz. 6 Do të dëgjoni luftëra e jehona luftërash. Shikoni të mos trembeni, sepse kështu duhet të ndodhë, por ky nuk është ende fundi. 7 Sepse kombi do të ngrihet kundër kombit dhe mbretëria kundër mbretërisë; vende-vende do të ketë zi buke dhe tërmete. 8 Por të gjitha këto janë fillimi i dhembjeve. 9 Pastaj do t’ju dorëzojnë për tortura e do t’ju vrasin dhe do të urreheni nga të gjitha kombet për hir të emrit Tim. 10 Atëherë shumë do të shkandullohen, do të tradhtojnë njëri-tjetrin dhe do të urrejnë njëri-tjetrin. 11 Do të dalin shumë profetë të rremë dhe do të mashtrojnë shumë njerëz. 12 Kur të vërshojë paudhësia, dashuria e shumë njerëzve do të ftohet. 13 Ai që qëndron deri në fund, ky do të shpëtohet. 14 Ky ungjill i mbretërisë do të predikohet në mbarë botën si dëshmi për të gjitha kombet dhe atëherë do të vijë fundi. 15 Pra, kur të shihni neverinë e shkretimit duke qëndruar në vend të shenjtë, për të cilën është

folur nëpërmjet profetit Daniel (kush lexon, le ta kuptojë), 16 atëherë ata që janë në Jude, le t'ia mbathin ndër male. 17 Kush është mbi pullaz, të mos zbresë për të marrë plaçkat prej shtëpisë së vet. 18 Kush është në arë, të mos kthehet prapa për të marrë rrobën e vet. 19 Mjerë ato që janë shtatzëna dhe ato që japin gjë në ato ditë! 20 Lutuni që ikja juaj të mos ndodhë në dimër, as të shtunën, 21 sepse atëherë do të ketë mundim aq të madh, sa nuk ka ndodhur prej fillimit të botës deri tani dhe as që ka për të ndodhur kurrë. 22 Po të mos shkurttoheshin ato ditë, askush nuk do të shpëtohej, por për hir të të zgjedhurve, ato ditë do të shkurtohen. 23 Pastaj, po t'ju thotë ndokush: Ja, këtu është Krishti', ose është atje', mos e besoni, 24 sepse Krishta të rremë e profetë të rremë do të dalin e do të bëjnë shenja të mëdha e mrekulli për të mashtruar, po të ishte e mundur, edhe të zgjedhurit. 25 Ja, jua kam thënë që më parë. 26 Prandaj, po t'ju thonë: Ja, është në shkretëtirë', mos dilni, ose Ja ku është, brenda në shtëpi', mos u besoni. 27 Sepse ashtu si vetëtima që del nga lindja e flakëron deri në perëndim, ashtu do të jetë ardhja e Birit të Njeriut. 28 Kudo që të ketë kërma, aty do të mblidhen korbat. 29 Menjëherë pas mundimit të madh të atyre ditëve dielli do të errësohet, hëna nuk do të japë shkëlqimin e saj, yjet do të bien prej qiellit dhe fuqitë e qiejve do të tunden. 30 Pastaj do të shfaqet shenja e Birit të Njeriut në qiell dhe atëherë të gjitha fiset e dheut do të vajtojnë e do të shohin Birin e Njeriut duke ardhur mbi retë e qiellit me fuqi e lavdi të madhe. 31 Ai do të dërgojë engjëjt e Vet me trumbetën e madhe dhe ata do të mbledhin të zgjedhurit e Tij nga të katër anët, nga njëri skaj i qiejve deri te tjetri. 32 Dhe tani, mësoni këtë shëmbëlltërië

nga fiku; sapo dega e tij bëhet e njomë dhe nxjerr gjethet, ju e merrni vesh që vera është afër. 33 Po ashtu edhe ju, kur t'i shihni të gjitha këto, merreni vesh që është pranë, tek dera. 34 Me të vërtetë po ju them, ky brez nuk do të kalojë pa ndodhur të gjitha këto gjëra. 35 Qielli dhe toka do të kalojnë, por fjalët e Mia nuk do të kalojnë.

-Nxënësit ju afruan. Këtu nuk bëhet fjalë për gjithë dishepujt e Krishtit, por vetëm për Petron, Jakovin, Joanin dhe Andrean.

-Cila është shenja? Apostujt pasi mbërritën në malin e Ullinjve e pyetën Krishtin se cila ishte shenja e të ardhurit të tij.

-Shumë veta do të vijnë në emrin tim. Në Shkrimin e Shenjtë bëhet fjalë për profetët e rremë: Teuda, “Sepse pak kohë më parë u ngrit Teuda dhe thoshte se ishte dikush” (Veprat e Apostujve 5, 36) Simon Magjistari, “Prej kohësh në atë qytet ishte një njeri që quhej Simon, i cili merrej me magji dhe i bënte të çuditëshin njerëzit e Samarisë, gjoja sikur ishte njeri i madh” (Veprat e Apostujve 8, 9) etj. Gjatë historisë janë paraqitur rreth 24 vetë duke pretenduar se qenë Mesia.

-Zi, murtaja dhe tërmete. Zi ka qenë në kohën e Qesar Klaudit (Veprat e Apostujve 11, 28). Kemi tërmetin e Frigjisë në vitin 61 pas Krishtit, i cili rënoi Laodicenë. Në Itali në vitin 63 u rrënuar tërësisht Pompeu etj.

-Të gjithë kombet do tu urrejnë. Këtu e ka fjalën për dishepujt, të cilët do të përndiqen nga kombet për shkakun e Krishtit.

-Përndjekjet ndaj të krishterëve. Pothuajse të gjithë perandorët romakë, përpara se të mbretëronin Konstandini i Madh,

i kanë përndjekur të krishterët duke filluar që nga Neroni (54-68) e deri tek Diokliciani (248-305). Përndjekjet qenë të shumta, por historiani Honore e përcaktoi në 10-të numërin e tyre, duke i karakterizuar këto si më të përgjakshmet. Numëri dhjetë, u pranua si simbolik duke u krahasuar me dhjetë plagët (fatkeqësitë) e Faraonit, të cilat janë konsideruar si prototip i përndjekjeve ndaj të krishterëve. Vetë Zoti ynë Jisu Krishti kishte parathënë: “Atëhere do t’ju mendojnë dhe do t’ju vrasin. Të gjithë popujt, do t’ju urrejnë për shkakun e emrit tim. Atëhere shumë do të lenë fenë do ta tradhëtojnë njeri-tjetrin dhe do të kenë mëri njëri-tjetrin. Shumë profetë të rremë, do të ngrihen dhe do të gënjejnë shumë veta. Do të shtohet padrejtësia dhe dashuria e të shumtëve do të ftohet. Por kush do të durojë deri në fund, do të shpërblehet” (Matheu 24, 9-13).

-Neverinë e shkretimit. Krishti u tha dishepujve të largoheshin në male me qëllim që të mos e shihnin gjakderdhjen. Ungjillori Mathe në këtë rast përdor një profeci të Danielit: “Ai do të lidhë gjithashtu një besëlidhje me shumë njerëz për një javë, por në mes të javës do t’i japë fund flijimit dhe blatimit; dhe mbi krahët e veprimeve të neveritshme do të vijë një shkatërrues, deri sa shkatërrimi i plotë, që është dekretuar, do të bjerë mbi shkatërruesin” (Danieli 9, 27).

-Ato ditë do të shkurtohen. Legjionet romake kishin për qëllim që ta merrnin Jerusalemin duke e rrethuar atë, por më vonë ndërruan mendje dhe vendosën që të shkatërronin murret e qytetit. Kështu shpëtoi gjysma e popullsisë së qytetit, pra njerëzit e zgjedhur.

-Ku të jetë kërma do të mblidhen shqiponjat. Kjo e ka kuptimin se Krishti do të shkojë atje ku janë njerëzit.

-Ardhja e Birit të Njeriut. Në këtë rast ungjillori përdor profeci nga Dhiata e Vjetër: “Kur të të shuaj do t’i mbuloj qiejt dhe

do t' i errësoj yjet, do ta zë diellin me një re dhe hëna nuk do të japë më dritën e saj” (Ezekiel 34, 7). “Sepse yjet e qiellit dhe yllësitë nuk do të shkëlqejnë më me dritën e tyre; dielli do të errësohet në lindjen e tij dhe hëna nuk do të përhapë më dritën e saj” (Isaia 13, 10).

-Shenja e Birit të Njeriut. Si shenjë e ardhjes së Birit të neriut ka për të qenë shfaqja e kryqit në qiell. Kjo është parathënë në Dhiatën e Vjetër: “Ja unë do të vij tek ti në një re të dendur, me qëllim që populli të të dëgjojë kur unë do të flas me ty, dhe të të besojë për gjithnjë” (Eksodi 19, 9).

-Ky brez nuk do të kalojë. Krishti në këtë rast u premtonte dishepujve që ky brez nuk do të kalojë, pa u realizuar të gjitha këto. Pra të gjitha profecitë që ka thënë, nuk do të kalojnë më tepër se 30-40 vjet dhe do të realizohen.

Pyetje rreth tekstit:

- Cilët nga dishepujt qenë me Krishtin në malin e Ullinjve?
- Çfarë pyetje i bënë ata Krishtit?
- Çfarë do të bëjnë kombet me dishepujt?
- Çfarë kuptojmë me frazën “ku do të jetë këрма, atje do të mblidhen shqiponjat”?
- Cila ishte shenja e ardhjes së Birit të Njeriut?
- Çfarë u premtoi Krishti dishepujve?

PARAVOLIA E TALANTAVE
(Matheu 25, 14-30, Lluca 19, 11-27)

14 Sepse do të jetë si puna e atij njeriu që do të merrte udhë të largët, thirri shërbëtorët e tij dhe ua besoi mallin e vet. 15 Njërit i dha pesë talenta, tjetrit dy e tjetrit një, secilit sipas aftësisë së tij, dhe u nis për udhë të largët. 16 Ai që mori pesë talentat, shkoi dhe i vuri menjëherë në përdorim dhe fitoi pesë të tjerë. 17 Po ashtu ai që mori dy talenta, fitoi dy të tjerë. 18 Ndërsa ai që mori një, shkoi dhe gërmoi një gropë në tokë dhe e fshehu paranë e të zotit të vet. 19 Pasi kishte kaluar një kohë e gjatë, erdhi i zoti i atyre shërbëtorëve dhe bëri llogaritë me ta. 20 Ai që mori pesë talentat, iu afrua dhe i solli pesë talenta të tjerë dhe tha: Zotëri, pesë talenta më besove. Shiko, fitova pesë talenta të tjerë. 21 I zoti i tha: Të lumtë, o shërbëtor i mirë dhe besnik. U tregove besnik në pak gjë, unë do të të besoj shumë gjëra. Merr pjesë në gëzimin e zotit tend. 22 Ai që kishte marrë dy talentat, u afrua e tha: Zotëri, dy talenta më besove. Shiko, fitova dy talenta të tjerë. 23 I zoti i

tha: Të lumtë, o shërbëtor i mirë dhe besnik. U tregove besnik në pak gjë, unë do të të besoj shumë gjëra. Merr pjesë në gëzimin e zotit tënd. 24 Pastaj erdhi ai që kishte marrë një talent dhe tha: Zotëri, e dija që je njeri i ashpër, që vjel aty ku nuk ke mbjellë dhe mbledh aty ku nuk ke hedhur farë. 25 Meqë kisha frikë, shkova dhe e fsheha talentin tënd në tokë. Ja ku e ke. 26 Izoti u përgjigj dhe i tha: O shërbëtor i lig dhe i mefshtë. E dije, apo jo, që unë korr aty ku nuk kam mbjellë e mbledh aty ku nuk kam shpërndarë? 27 Prandaj ti duhet t'i çoje paratë e mia te këmbyesit e parave, dhe, kur të vija unë, të merrja të miat bashkë me kamatën. 28 Merrjani pra, talentin dhe jepjani atij që ka dhjetë talenta. 29 Sepse gjithkujt që ka, do t'i jepet dhe ai do të ketë me tepri; por atij që nuk ka, do t'i merret edhe ajo që ka. 30 Flakeni shërbëtorin e paaftë jashtë në errësirë. Aty do të ketë kujë dhe kërcëllimë dhëmbësh.

-Perëndia, pasi shqërndau tek njerëzit talanda të ndryshme. Paravolia e talandave tregon se Perëndia, pasi shqërndau tek njerëzit talanda të ndryshme në një moment të caktuar filloi t'u kërkojë llogari. Atëhere njeri nga shërbëtorët me dëshpërim të thellë iu ankua se i pati dhënë vetëm një dhunti, prandaj nuk e vuri në punë. Nëse do ti jepte më shumë do ti vinte në përdorim. Pikërisht në çastin e kërkimit të llogarisë shtrohet problemi i barazisë. Perëndia na e dha barazinë duke na krijuar njerëz të lirë, por jo të

gjithë njerëzit janë njësoj, dikujt i dha më shumë talente dhe dikujt më pak. Por e rëndësishme është që çdonjeri t' i përdori ato atëhere kur duhet dhe ashtu siç duhet.

-Gjykimi në lidhje me dhuntitë e dhuruara Perëndia.

Këtë e vërteton më së miri paravolia e talantave ku njëri shërbëtor mori pesë talanda, tjetri dy dhe i fundit vetëm një. Perëndia au shpërndau atyre sipas mundësive, sepse e di aftësinë e gjithsecilit, por në fund Perëndia do ta gjykojë secilin duke dhënë llogari se çfarë ka bërë me dhuntitë e dhuruara. Njerëzit mund të mos jenë të barabartë në talent por çfarëdolloj talenti që të kemi duhet që ta përdorim në shërbim të Perëndisë.

-Shërbëtori i lig. Shërbëtori i tretë filloi të shfajësohej për dembelizmin e tij, sepse në kohën që dy shërbëtoret e tjerë punuan për ti shtuar talandat, ai e groposi talandën që i dhuroi Perëndia dhe më pas fajësoi padronin e tij. Ai dëshironte që t' ia kthente talandën në të njejtnë sasi që e kishte marrë duke simbolizuar ata njerëz që e quajnë veten të krishterë dhe nuk i vënë në jetë thesaret e besimit. Ndëshkimi i shërbëtorit na kujton se Perëndia pret shumë nga ne: “Ndaj atij që ka do t' i jepet dhe ndaj atij që nuk ka do ta humbasë”. Nga ky varg arrijmë në konkluzionin se mënyra e vetme për ti shtuar dhuratat e Perëndisë është që ti përdorim ato sa më mirë. Ti përdorin duke i shërbyer Perëndisë dhe të afërmit tonë.

-Sepse kujt do që ka do t' i jepet. Dashuria e Perëndisë është e pakufishme, duke hapur krahët dhe i shpërndan dhuratat tek të gjithë njerëzit, të cilët i marrin ato nga duart e Perëndisë dhe shprehin mirënjohjen e tyre. Pra fuqia hyjnore na fali gjithçka që është e domosdoshme për jetën dhe duhet t' ja shpërblejmë duke u kultivuar shpirtërisht dhe të bëhemi adhurues të dritës hyjnore. Në paravolinë e talantave njeriu që udhëton është vetë Zoti, ndërsa

kthimi i zotërisë simbolizon ardhjen e dytë të Krishtit në tokë për të gjykuar të gjallët dhe të vdekurit. Shërbëtorët janë njerëzit dhe talandat janë dhuratat që u jep Zoti njerëzve për shembull: urtësinë, shëndetin, pasurinë etj. Si konkluzion përfundimtar të kësaj paravolie mund të nxjerrim se çdo njeri ka marrë dhurata prej Perëndisë dhe duhet t'i përdorë ato sipas dëshirës së Tij, duke bërë vepra të mira dhe të pëlqyeshme nga Zoti.

Pyetje rreth tekstit:

- Si i ka ndarë Perëndia talandat?
- Si do t'i gjykojë Perëndia njerëzit?
- Çfarë ndodhi me atë që pati marë më shumë talanda?
- Çfarë ndodhi me shërbëtorin e lig?

SI DO TË GJYKOHET BOTA

(Matheu 25, 31-46)

31 Kur të vijë Biri i Njeriut me lavdinë e Tij dhe të gjithë engjëjt bashkë me Të, atëherë Ai do të ulet në fronin e lavdisë së Vet. 32 Të gjitha kombet do të mblidhen përpara Tij dhe Ai do t'i veçojë ato nga njëri-tjetri, ashtu si veçon bariu delet nga dhitë. 33 Delet do t'i vërë nga e djathta e Vet, ndërsa dhitë nga e majta. 34 Pastaj Mbreti do t'u thotë atyre nga e djathta e Vet: Ejani, ju o të bekuar nga Ati Im, trashëgoni mbretërinë që është përgatitur për ju që nga themelimi i botës. 35 Sepse isha i uritur dhe ju më dhatë për të ngrënë; kisha etje dhe ju më dhatë për të pirë; isha i huaj dhe ju më pritët; 36 isha i zhveshur dhe ju më veshët; isha i sëmurë dhe ju u kujdesët për mua; isha në burg dhe ju erdhët tek Unë. 37 Atëherë të drejtët do t'i përgjigjen, duke thënë: Zot, kur vallë të pamë të uritur e të dhamë për të ngrënë, apo të pamë të etur e të dhamë për të pirë? 38 Kur të pamë të huaj dhe të pritëm si mik apo të zhveshur e të veshëm? 39 Kur të pamë të sëmurë apo në burg dhe erdhëm te Ti? 40 Mbreti do t'u përgjigjet e do t'u thotë: Me të vërtetë po ju them, çfarëdo që të keni bërë për njërin nga këta vëllezërit e Mi më pak të rëndësishëm, e keni bërë për Mua. 41 Pastaj do t'u thotë edhe atyre nga e majta: Ikni prej Meje, ju o të mallkuar, në zjarrin e parreshtur, të përgatitur

për djallin dhe engjëjt e tij. 42 Sepse isha i uritur dhe nuk më dhatë për të ngrënë; kisha etje dhe nuk më dhatë për të pirë. 43 Isha i huaj dhe nuk më pritët; isha i zhveshur dhe ju nuk më veshët; isha i sëmurë e në burg dhe ju nuk erdhët të më shihni. 44 Pastaj edhe ata do të përgjigjen, duke thënë: Zot, kur vallë të pamë të uritur, apo me etje, apo të huaj, apo të zhveshur, apo të sëmurë, apo në burg dhe nuk u kujdesëm për Ty? 45 Atëherë Ai do të përgjigjet dhe do t'u thotë: Me të vërtetë po ju them, përderisa nuk e keni bërë për njërin prej këtyre më pak të rëndësishëm, as për Mua nuk e keni bërë. 46 Këta do të largohen për në ndëshkimin e përjetshëm, ndërsa të drejtët për në jetën e amshuar.”

-Ai do të ulet në fronin e lavdisë së Tij për të gjykuar njerëzit. Këto vargje na paraqesin ardhjen e dytë të Krishtit, atëhere kur Ai do të vijë përsëri në tokë për të gjykuar të gjallët e të vdekurit. Herën e parë kur erdhi në tokë, Perëndia u bë njeri për të shpëtuar njerëzimin, por njerëzit u treguan të pamëshirshëm duke e gjykuar Krishtin. Herën e dytë do të jetë Krishti, Ai që do të gjykojë njerëzit. Gjykimi i Tij do të jetë me drejtësi dhe dashamirësi, jo siç e gjyquan njerëzit atë me ligësi.

-Njerëzit e drejtë, në të djathtë të Tij, ndërsa dhitë, domethënë mëkatarët, në të majtë. Çasti i gjykimit do të jetë i tmerrshëm, sidomos për mëkatarët, sepse do t' u shfaqen të gjitha ligësitë përpara engjëjve dhe njerëzve. Ky çast do të jetë i hareshëm për njerëzit e drejtë, të cilët do të zënë vend në të djathtë të Atit. Askush nuk e di momentin e gjykimit të fundit, prandaj duhet të jemi kurdoherë të gatshëm.

-Ejani ju o të drejtë të trashëgoni mbretërinë e qiejve.
Por në ç' mënyrë do të gjykohemi? Këtë përgjigje na e jep përsëri Ungjilli: "Ejani ju o të drejtë të trashëgoni mbretërinë e qiejve, sepse pata uri dhe më dhatë për të ngrënë, pata etje dhe më dhatë të pi, isha i huaj dhe më gjetët strehë, isha i zhveshur dhe më veshët, isha i sëmurë dhe erdhët të më shihnit, isha në burg dhe më vizituat." Është dashuria që duhet të kemi për çdo të vobektë që është në vështirësi. Humanizmi ynë do të jetë njësia matëse në çastin e gjykimit, sepse tek fytyra e çdo fukarai duhet të shohim vetë Krishtin dhe ta duam atë, sepse të gjithë njerëzit jemi vëllezër, të krijuar sipas shembëlltyrës së Perëndisë. Nëse marrëdhëniet tona janë të mbushura me dashuri, atëhere ato do të shfaqim dashurinë e pafund të Perëndisë.

-Çfarëdo që i keni bërë njërit prej vëllezërve të mi të varfër, ma keni bërë mua. Neve sigurisht që do të na pëlqente ta krahasonim veten tonë me më të fuqishmit, me njerëz të famshëm e me rëndësi, ndërsa Krishti bëri të kundërtën duke e njësuar veten me më të dobëtit. Me këtë akt ai i dha njerëzimit orientimin e vërtetë, atë të barazisë dhe të vëllazërisë midis njerëzve duke thyer barrierat e pabarazisë e të përçmimit. Këtë e thotë mjaft qartë Ungjilli: "Vërtet po ju them se çfarëdo që i keni bërë njërit prej vëllezërve të mi të varfër, ma keni bërë mua."

-Largohuni prej meje o të mallkuar, në zjarrin e perjetshëm. Dashuria është ajo që do të gjykojë botën, sepse kush ka dashuri jeton sipas vullnetit të Perëndisë. Ai që shfaq dashuri ndaj të afërmit, beson se duke treguar dashuri me të vobektin, tregohet bamirës edhe ndaj Krishtit. Vendimin për çastin e gjykimit e japim ne, me veprat tona, sepse të drejtët do të jenë në të djathtë të gjykatësit dhe do tu thotë me gëzim: "Ejani o të

bekuar të trashëgoni mbretërinë e qiejve, e cila është përgatitur për juve”. Ndërsa mëkatarëve do tu drejtohet me fjalët: “Largohuni prej meje o të mallkuar, në zjarrin e perjetshëm”.

Pyetje rreth tekstit:

- Kur të vijë Biri i Njeriut si do ti ndajë njerëzit?
- Çfarë do të ndodhë me njerëzit e drejtë?
- Çfarë do të ndodhë me mëkatarët?
- Kush do ta gjykojë botën?
- Me çfarë fjalësh u drejtohet mëkatarëve?

TRADHËTIA E JUDËS

(Matheu 26, 14-16, Marku 14, 10-11, Lluca 22, 3-6)

14 Pastaj, njëri nga të dymbëdhjetët, i quajtur Juda Iskarioti, shkoi te kryepriiftërinjtë¹⁵ dhe u tha: “Çfarë doni të më jepni që unë t’jua dorëzoj?” Ata i peshuan tridhjetë monedha argjendi. 16 Që nga ajo kohë ai kërkonte të gjente rastin për ta dorëzuar.

-Tridhjetë argjenda. Sipas ligjit të Moisiut “Në qoftë se kau godiste një skllav ose një skllave, i zoti i kaut duhet t’i paguante të zotit të skllavit tridhjetë sikla argjendi dhe kau vritej me gurë” (Eksodi 21, 32). Pra për një skllav të vvarë shpërblimi ishte tridhjetë monedha argjendi.

- Ai kërkonte të gjente rastin për ta dorëzuar. Dita që Juda e tradhëtoi Krishtin ishte e mërkurë. Tradhëtia e Judës e ka kuptimin, sepse ai i tha Sinedrit kohën dhe vendin kur Krishti ishte vetëm, me qëllim që ata ta kapnin atë në një moment kur nuk kishte njerëz.

Pyetje rreth tekstit:

- Sa ishte shpërblimi për një skllav të vvarë?
- Në çfarë dite tradhëtoi Juda?
- Përse Krishtin e kapën kur gjendej i vetëm?

KAPJA E JISUIT

(Matheu 26, 46-50, Marku 14, 43-52,
Lluka 22, 47-53, Joani 18, 1-11)

47 Ishte ende duke folur, kur ja ku erdhi Juda, një nga të dymbëdhjetët, e bashkë me të një turmë e madhe njerëzish me shpata e shkopinj, të dërguar nga kryepiftërinjtë dhe pleqtë e popullit. 48 Ai që do ta tradhtonte, u dha shenjë, duke u thënë: “Atë që do të puth, ai vetë është. Kapeni.” 49 Iu afrua menjëherë Jisuit dhe tha: “Tungjatjeta, Rabbi” dhe e puthi. 50 Por Jisusi i tha: “O mik, për këtë paske ardhur?” Pastaj ata iu afruan, iu hodhën dhe e kapën Jisuin.

-Një turmë e madhe me shpata dhe shkopinj. Romakët duke zbatuar udhëzimet e sinedrit dërgonin një regjiment ushtarësh për të mbajtur rregullin gjatë Pashkës. Përveç ushtarëve romakë qenë edhe shërbyesit e personeli i hierores.

-Mik, përse ke ardhur? Krishti ndonëse e dinte që Juda ishte tradhëtari, megjithatë i drejtohet me fjalën “mik”. Krishti me këto fjalë i thotë atij që ta përfundonte misionin e tradhëtisë dhe ta dorëzonte. Ai dëshironte që kapja e tij të bëhej paqësisht.

VETËVRASJA E JUDËS

(Matheu 27, 3-10, Veprat e Apostujve 1, 18-19)

3 Atëherë Juda, ai që e tradhtoi, duke parë që Atë e dënuan, u pendua dhe ua ktheu të tridhjetë monedhat e argjendta kryepriiftërinjve dhe pleqve 4 dhe tha: “Duke dorëzuar gjakun e pafajshëm, kam bërë mëkat.” Ata i thanë: “Ç’lidhje ka kjo me ne? Ajo është puna jote.” 5 Pasi hodhi monedhat e argjendta në tempull, u largua dhe shkoi e vari veten. 6 Kryepriiftërinjtë morën monedhat e argjendta dhe thanë: “Nuk është e drejtë t’i shtiem në thesar, meqenëse është çmim gjaku. 7 Pasi e peshuan mirë punën, blenë me to arën e poçarit për të varrosur të huajt. 8 Prandaj ajo arë deri në ditët e sotme është quajtur Ara e Gjakut. 9 Atëherë u përmbush ajo që ishte thënë nëpërmjet profetit Jeremia: Morën të tridhjetë monedhat e argjendta, çmimin e atij që ishte shitur, çmim të cilin e caktuan bijtë e Izraelit. 10 dhe i dhanë ato për arën e poçarit, ashtu siç më kishte porositur Zoti’.”

-Si hodhi argjendat në tempull iku dhe u var. Juda hodhi tridhjetë monedhat e argjenda në tempull dhe u vetvarr.

-Ara e gjakut. Ligji i Moisiut nuk e lejonte që paratë e tradhëtisë të përdreshin si dhuratë për tempullin, prandaj me ato lekë blenë arën e shtëmbarit, me qëllim që të varrosnin atje të huajt.

Që nga ajo kohë edhe deri më sot ajo arë është quajtur “ara e gjakut”. U quajt kështu sepse kjo arë u ble me para gjaku. Në gjuhën aramaiste quhej “Akeldama” që do të thotë “Ara e gjakut” (Veprat e Apostujve 1,18).

-Të huajtë. Me fjalët “të huajt” nënkuptojmë judenjtë nga krahina të tjera, të cilët vinin për pelegrinazh në Jerusalem dhe vdisnin aty. Këtu nuk bëhet fjalë për të huajt, domethënë për kombet e tjera, sepse judenjtë i quanin ata të padenjë dhe nuk kushtonin kujdes për ta.

-I dhanë në arën e shtëmbarit sikundër porositi Zoti. Këto i kishin parathënë profetët: “Hidhja poçarit çmimin madhështor, me të cilin ata më vlerësuan. Atëhere i mora tridhjetë siklat prej argjendi dhe i hodha në shtëpinë e Zotit për poçarin” (Zakaria 11,13).

Pyetje rreth tekstit:

- Çfarë bëri Juda pasi mori tridhjetë argjendat?
- Çfarë u ble me paratë e Judës?
- Përse u quajt *Ara e gjakut*?
- Çfarë nënkuptojmë me fjalën *të huajt*?
- Çfarë kishte parathënë Zakaria?

ZËVENDËSIMI I JUDËS

(Veprat e Apostujve 1, 15-26)

15 Në ato ditë Pjetri u çua në mes të dishepujve (dhe numri i emrave të mbledhur ishte rreth njëqind e njëzet) dhe tha: 16 “Vëllezër, ishte e nevojshme që të përmbushej ky Shkrim, të cilin Fryma e Shenjtë e parafoli me anë të gojës së Davidit në lidhje me Judën, i cili u bë prijës i atyre që e kapën Jisuin. 17 Sepse ai ishte i numëruar bashkë me ne dhe kishte pjesë në këtë shërbesë. 18 Ai, pra, fitoi një arë, me shpërblimin e paudhësisë, dhe duke rënë kokëposhtë, plasi në mes dhe të gjitha të brendshmet e tij iu derdhën. 19 Kjo iu bë e njohur të gjithë banorëve të Jeruzalemit, sa që ajo arë në dialektin e tyre është quajtur Akeldama, që do të thotë: “Ara e gjakut”. 20 Në fakt, në librin e Psalmeve, është shkruar: “Shtëpia e tij u bëftë e shkretë dhe askush mos banoftë në të!”, dhe: “Tjetërkush e zëntë detyrën e tij!”. 21 Duhet, pra, që ndër burrat që kanë qenë në shoqërinë tonë gjithë kohën në të cilën Zoti Jisus ka hyrë dhe ka dalë midis nesh, 22 duke filluar që nga pagëzimi i Joanit e deri në atë ditë kur u muarr në qiell nga mesi ynë, një prej tyre të bëhet dëshmitar me ne, i ringjalljes së tij”. 23 Dhe u paraqitën dy: Jozefi, i quajtur Barsaba, që ishte i mbiquajtur Just, dhe Matia. 24 Dhe, duke u lutur, thanë: “Ti, o Zot, që i njeh zemrat e të gjithëve, trego cilin nga këta

të dy ke zgjedhur, 25 për të marrë shortin e kësaj shërbese dhe apostullimin, nga i cili Juda u largua për të shkuar në vendin e tij”. 26 Atëherë hodhën short, dhe shorti ra mbi Matian; dhe ai iu shtua të njëmbëdhjetë apostujve.

-Ishte rreth njëqind e njëzet. Lukai e thotë me saktësi numrin e njerëzve të mbledhur, sepse ka qenë i pranishëm. Sipas traditës numri i domosdoshëm për formimin e një bashkësie ishte njëqind e njëzet anëtarë. Kështu që komuniteti i parë i krishtian ishte i ligjshëm.

-Vëllezër! Me anën e kësaj fjale Pjetri u drejtohet vetëm burrave, sepse gratë në atë kohë nuk e gëzonin të drejtën e votës. Në fjalën e tij, Pjetri komenton tradhëtinë e Judës (Marku 14, 18).

-Tjetërkush e zëntë detyrën e tij! Është varg nga psalmi 109, 8.

*-Jozefi, i quajtur Barsaba. Mbiemri i Jozefit ishte Barsaba që sipas etimologjisë do të thotë *biri i së shtunës* (ὀβιὸ ὀϊὸ ὀάάâÛōiō). Sipas zakonisht të judejve, ai kishte edhe një emër latin Just. Ai rridhte prej një familjeje fisnike dhe ishte vëllai i Judë Barsabës (Veprat 15, 22). Bashkësia e parë e krishterë parapëlqente që në postin e apostullit të dymbëdhjetë të zgjidhte Jozef Barsabën për shkak të origjinës së tij.*

-Matia është shkurtimi i emrit Mateo. Sipas Eusebit të Çezaresë, Matia bënte pjesë në rrethin e 70-të apostujve. Një traditë e mëvonshme thotë se Matia u bë ungjillëzuesi i Etiopisë.

-Duke u lutur. Zgjedhja e dishepullit të dymbëdhjetë bëhej me lutje. Kështu kishte vepruar edhe Krishti kur zgjodhi dymbëdhjetë dishepujt e tij (Luka 6, 12-13).

-Hodhën short. Nuk mund të përcaktojmë me saktësi mënyrën e hedhjes së shortit, sepse është rasti i parë në bashkësinë e hershme kristiane. Tradita e Dhiatës së Vjetër kishte disa lloj shortesh (Levetiku 16, 8; Numrat 26, 55) etj. Gjithsesi mendohet se hedhja e shortit mund të jetë bërë me anën e votimit. Shorti ra mbi Matian, i cili zuri vendin e apostullit të dymbëdhjetë. Kështu u plotësua rrethi i dymbëdhjetë dishepujve të Krishtit, me qëllim që të ishin të gjithë gjatë ditës së Pendikostisë.

Pyetje rreth tekstit:

- Kur hynë në qytet, ku qëndruan dishepujt?
- Cili u zgjodh në vendin e Judës?
- Me çfarë mënyrë u bë zgjedhja?
- Kujt i ra shorti?

BIBLIOGRAFI

- Andrea Llukani, *Predikime*, Tekno Paper, Tiranë 2003.
- Andrea Llukani, *Fjalor Teologjik*, Tekno Paper, Tiranë 2005.
- Andrea Llukani, *Sinodet Ekumenike*, Tekno Paper, Tirane, 2008.
- Akademia e Shkencave, *Fjalor i Gjuhës së sotme Shqipe*, Tiranë 1980.
- Akademia e Shkencave, *Fjalor Drejtshkrimor i Gjuhës Shqipe*, Tiranë 1976.
- Akademia e Shkencave, *Fjalor i Gjuhës së sotme Shqipe*, Tiranë 1984.
- Bibla, Diodati i Ri*, përkthimi 1991-94, La buona Novella, Brindizi.
- Didie Zhylia, *Fjalori i filozofisë*, shtëpia botuese Enciklopedike, Tiranë 1994.
- Dhiata e Re e zotit edhe Shpëtimtarit t'ënë jisu Krisht*, kthyerë prej Elinishtesë Shqip ndë të folë toskërisht prej Kostandin Kristoforidhit, botim i KOASH-it, Tiranë 1994.
- Dhjata e Re, Psalmet, Fjalët e Urta*, botimet Lajmi i Mirë, Tiranë.
- Erasmus Schmid, *Concordance to the Greek new Testament*, Astir, Athens 1990.
- Fjalor i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë 2006.
- Fjalor Greqisht-Shqip i Dhiatës së Re*, përgatitur për botim nga Joan Lena, Shoqëria Biblike, Tiranë 2007.
- Fori Tërpini, *Si e gjeta rrugën e Dritës*, predikime fetare e morale, Koti, Korçë 2001.
- Fran Luli, *Fjalor Biblik dhe i termave kishtarë*, Camaj-Pipa, Shkodër 2004.
- Imzot Theofan Noli, *Katekizmë e shkurtër e Kishës Orthodhokse*, e botoj Peshkopata e Amerikës, Boston Mass 1991.

- Imzot Nikë Prela, *Fjalori Biblik*, botimi i parë, Drita, Ferizaj 1994.
- Holy Bible, Good News Edition*, The Bible Societies, Nev York 1982.
- Kostandinos Kurkulas, *Pnevmatiqi antilali*, Nea, Athinë 1996.
- Kleopa Ilie, *Predikime shpirtërore*, Kosherrja Orthodhokse, Selanik 1998.
- Nestle-Aland, *Novum Testament Graece*, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart 1993.
- Pavli Qesku, *Fjalor Anglisht-Shqip*, Edfa, Tiranë 2000.
- Pavli Qesku, *Fjalor Shqip-Anglisht*, Edfa, Tiranë 1999.
- Protopresviter Tomas Hopko, *Besimi Orthodhoks, Adhurimi*, përkthim nga Mitropoliti i Korçës Joani, botim i K.O.A.Sh-it, Tiranë 1997.
- Protoprezviter Thomas Hopko, *Besimi Orthodhoks, Vëllimi III, Shkrimi i Shenjtë dhe Historia e Kishës*, përkthyer nga Imzot Joan Pelushi, botim i K.O.A.Sh-it, Tiranë 2000.
- Predikime te Etërve nga Mali i Shenjtë*, të përkthyera nga Kosta Xhumba dhe Pirro Kondili.
- Strongs Exhaustive Concordance of the Bible*, World Bible Publishers.
- The Exhanstive James Strong Concordance of the Bible*, World Bible Publishers.
- Ungjilli sipas Mateut, sipas Markut, sipas Lukës, sipas Gjonit, Veprat e Apostujve, Libri i Psalmeve, Libri i Fjalëve të Urta*, përktheu dhe shtjelloi Dom Simon Filipaj, Shoqëria biblike Ndërkonfesionale e Shqipërisë, Tiranë 1999.

PASQYRA E LËNDËS

PARATHËNIE
ANANIA DHE SAFIRA
MBAJTJA E SË SHTUNËS
PREDIKIMI I JOAN PAGËZORIT
NGASJET E JISUIT
DASHURIA PËR TË AFËRMIN
URATA ZOTËRORE
KUSHTI PËR FALJEN NGA PERËNDIA
THESARI
PERËNDIA DHE PARATË
ANKTHI PËR JETËN
GJYKIMI
LIGJI I ARTË
PROFETËT E RREMË
NXËNËSI I VËRTETË
THIRRJA E MATHEUT
UDHËZIME PËR MISIONIN
KUNDËRSHTIMI I BOTËS PËR MISIONIN
PËRÇARJA E NJERËZVE
SHPJEGIMI I PARAVOLISË SË MBJELLËSIT
PARAVOLIA E EGJRI
PARAVOLIA E KOKRRËS SË SINAPIT
SHPJEGIMI I PARAVOLISË SË EGJRI
PRERJA E KOKËS SË JOAN PAGËZORIT
NDJESA PËR VËLLAIN
PARAVOLIA E SHËRBËTORIT TË LIG
PASURIA DHE JETA E AMSHUAR
DËBIMI I TREGTARËVE NGA TEMPULLI
FIKU PA FRUT

KRIKA PËR SHKRUESIT DHE FARISENJTË
JISUI DHE JERUSALEMI
MBARIMI I KËSAJ BOTE
PARAVOLIA E TALANTAVE
SI DO TË GJYKOHET BOTA
TRADHËTIA E JUDËS
VETËVRASJA E JUDËS
BIBLIOGRAFI
PASQYRA E LËNDËS

CIP Katalogimi në botim BK Tiranë

Llukani, Andrea

Redaktor: Pavli Haxhillazi.

Anania dhe Safira/

Andrea Llukani, Tiranë:

Botimet “Trifon Xhagjika”

Tiranë, 2010

108 f, 20 cm.

ISBN

